CYKEL- OG GÅTURE I GENTOFTE

Opdag natur og kultur
i dit lokalområde

Cykel- og gåture i Gentofte – opdag natur og kultur
i dit lokalområde
4. udgave, 1. oplag
Ved Grøn Guide Gentofte og Gentofte Kommune
Redigeret af: Camilla Zacho Larsen, under medvirken
af Ewaa E. Koczorowska

Moseruten er blevet til på initiativ af Trafikgruppen
i Vangedes Venner

© 2023 Gentofte Kommune

Grafisk design og layout: Mette Brix / brixgd.dk
Tryk: Bording
Font: Berlingske Sans
Papir: Munken Polar
Oplag: 4.000 eksemplarer

Grøn Guide er en lokal natur- og bæredygtighedsvejleder ansat af foreningen Grøn Guide Gentofte. Foreningen er sammensat af repræsentanter fra Danmarks Naturfredningsforening Gentofte, Frivilligcenter Gentofte, Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd i Gentofte Kommune, Cyklistforbundet i Gentofte, NOAH, Gentofte Bibliotekerne, Friluftsrådet.

Udgivelsen er led i sundhedspolitikken "Sundhed i Gentofte – Borgerrettet forebyggelse"

MIX
Papir | Støtter ansvarligt skovbrug
FSC® C121217

VELKOMMEN TIL CYKEL- OG GÅTURE I GENTOFTE

I Gentofte Kommune har vi meget at byde på. Landskabet er fra naturens hånd varieret og artsrigt med gennemgående dalstrøg og en lang kyststrækning. Søer, moser, vandløb og kildevæld har skabt naturperler med en mangfoldighed, der er unik så tæt på storbyen. Her er fine slotte, skønne parker og haveanlæg, en perlerække af kulturelle tilbud og ikke mindst en spændende lokalhistorie. Vidste du f.eks. at vi har haft en 'Jesus i Gentofte' eller at københavnerne slukkede tørsten i vand fra Gentofte Sø? Og var du klar over, at man i Gentofte finder Danmarks ældste fredning, Gammelmosen, eller at Mariebjerg Kirkegård er medtaget i Kulturministeriets Kulturkanon som et havearkitektonisk mesterværk? Kommunen gemmer med garanti på overraskelser – nye historier, ukendte hjørner og hemmelige små oaser, som venter på at blive udforsket. Med hæftet her i hånden håber vi at kunne inspirere til at gå på opdagelse i lokalmiljøet, på gåben eller på cykel.

I hæftet er angivet fire ruter, der på forskellig vis forbinder de grønne områder i kommunen og leder forbi lokalhistoriske og kulturelle seværdigheder. De enkelte ruter er på mellem 9-15 km og kobler sig delvis på de regionale cykelruter. Det er muligt at foretage turene på gåben, ligesom de kan forkortes og kombineres efter ønske. I tillæg findes der på kommunens hjemmeside en håndfuld mindre vandreture, som man med fordel kan supplere med.

Bagerst i hæftet findes et oversigtskort, en rutebeskrivelse og et register. De seværdigheder, man passerer langs ruten eller som ligger i umiddelbar nærhed heraf, er beskrevet i hæftet og markeret på kortet. Der er løbende skiltet undervejs, og det er således nemt at finde vej. Ruterne kan alle findes digitalt på kommunens hjemmeside.

Med ønsket om en rigtig god tur.

Grøn Guide Gentofte og Gentofte Kommune

INDHOLD

SKOVRUTEN 4-27

SØRUTEN 28-45

PARKRUTEN 46-57

MOSERUTEN 58-69

RUTEBESKRIVELSER 70-73

REGISTER 74-75

KORT 76-77

SKOVRUTEN

Skovruten leder forbi nogle af kommunens imponerende slotte, parker og skovområder og langs med Øresund. Her kan man bl.a. opleve kontrasten mellem de åbne vidder og de romantiske haveanlæg i parken omkring Bernstorff Slot, få et glimt af de store kronhjorte i Dyrehaven og nyde de smukke omgivelser ved Charlottenlund Slot. I Ermelunden kan man dykke ned i et historisk kapitel om Københavns befæstning med planer om oversvømmelse af store landområder, bortsprængning af De Engelske Rækkehuse mv.
Man ledes gennem Ordrup, hvor man kan tage en afstikker til Ordrupgaard Museum eller besøge den berømte landskabsarkitekt G.N. Brandts private have. Videre mod Klampenborg kan man spadsere ad den fine Fabritius Allé, der som den eneste vej i Danmark stadig oplyses af gaslygter. I nord finder man bl.a. 'fluepapiret' Bellevue med en række ikoniske bygninger tegnet af Arne Jacobsen, og længere mod syd kan man tage et smut omkring den charmerende gamle fiskerby Skovshoved.

På Gentofte Kommunes hjemmeside er det muligt at finde supplerende vandreruter til Bernstorffsparken, Ermelunden og Klampenborg. Ruterne er alle detaljeret beskrevet.

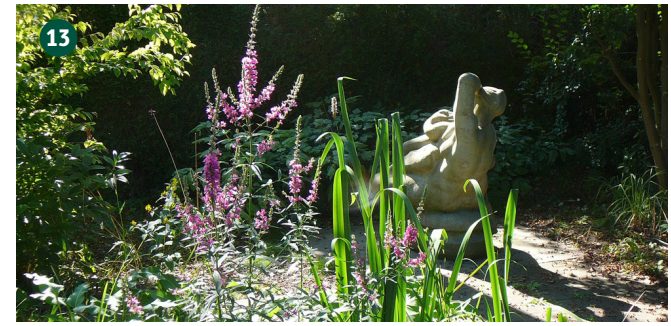

OVERSIGT OVER SKOVRUTEN

1 Femvejen
2 Bernstorff Slot og Slotshave
3 Haveforeningen Bernstorff
4 Hundesømosen
5 Solsidens Nyttehaver
6 Ermelunden
7 Ulvedalene og eghjorten
8 Ordrupgaard
9 Ellemosen
10 Sankt Andreas Kirke
11 Ordrup Bibliotek og Park
12 Ordrup Kirkegård
13 G.N. Brandts Have
14 Christiansholms Mose
15 Klampenborg Galopbane
16 Fabritius Allé
17 Christiansholms Slot
18 De Engelske Rækkehuse
19 Dyrehaven
20 Bellevue
21 Hvidøre Strandpark
22 Emiliekilde
23 Hvidøre
24 Sølyst
25 Sølystparken
26 Skovshoved
27 Skovshoved Kirke
28 Teglgårdsparken
29 Charlottenlund Travbane
30 Charlottenlund Fort og Strandpark
31 Charlottenlund Slot og Slotspark
32 Charlottenlund Skov
33 Forstbotanisk Have
34 Jernbanepavillonen

1 Femvejen

Femvejen er et gammelt trafikalt knudepunkt, som de kongelige benyttede, når de skulle til deres jagtområder og slotte nord for København. Her samledes den flot anlagte Jægersborg Allé og Bernstorffsvej med de tre nordgående jagtveje mod Dyrehaven. Den store rundkørsel blev anlagt i 1905-09, og obelisken blev siden sat til minde om Christian 9. og dronning Louise, som i en årrække havde sommerbolig på Bernstorff Slot. I dag samler Femvejen ikke længere fem, men seks veje, uden dog at have skiftet navn af den grund. Om foråret blomstrer her et væld af påske- og pinseliljer.

2 Bernstorff Slot og Slotshave

HJEMSTED FOR EUROPAS SVIGERFORÆLDRE

Historien om Bernstorff Slot og Slotshave går tilbage til 1752, hvor Frederik 5. ønskede, at hans gode ven udenrigsministeren J.H.E. Bernstorff skulle have en passende sommerbolig, og han forærede ham noget af krongodsets jorder nord for København. Kongens franske arkitekt Nicolas-Henri

Jardin tegnede både slottet og haven, som stod færdige i 1765. Stedet havde sin storhedstid i midten af 1800-tallet under Christian 9., som hver sommer samlede sin store

familie fra Europas konge- og fyrstehuse her. Kongen havde ikke uden grund tilnavnet “Europas svigerfar”.

Selve slottet er blandt de tidligste nyklassicistiske bygninger i Danmark. Det ligger på det højeste sted i slotshaven med udsigt til Københavns tårne mod syd, Øresund mod øst, Fortunen mod nord og Gentofte Kirke mod vest.

Den omgivende slotshave eller Bernstorffsparken, som den ofte kaldes, blev oprindelig anlagt i fransk rokokostil. Bernstorff interesserede sig meget for havedyrkning og indførte mange eksotiske træer, buske og urter – flere af dem havde aldrig før været plantet i Danmark. Efterfølgende ejere delte dog ikke Bernstorffs store interesse for havedyrkning, og da Christian 9. som prins overtog haven i 1854, var en stor del af de eksotiske vækster gået ud og anvendt til brænde. Den første kongelige haveinspektør Rudolph Rothe besluttede derfor, at haven skulle bevares som et stykke sjællandsk natur med store græsklædte sletter omgivet af skov. Og netop sådan kender vi parken i dag. Slotshaven blev åbnet for offentligheden i 1945 og er med sine 60 hektar den største park i kommunen.

I slotshaven findes flere interessante steder, f.eks. den charmerende, gule Svenske Villa, som Christian 9.s dronning Louise forelskede sig i på Den Nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i 1888. Hun købte villaen og fik den genopstillet som gæstehus i slotsparken. Villaen, der er et fornemt eksempel på svensk træbygningskunst, huser i dag en forening, der afholder arrangementer og udstillinger samt driver café på stedet. Området omkring Avlsgården i den vestlige del af parken indeholder rosenhave, frugthave, drivhuse og Dronning Louises Tehus. I gartneriet har en biavlsforening opsat bistader. I rosenhaven dyrkes forskellige højstammede roser af duftende og fyldige sorter. Disse historiske sorter stammer fra perioden 1854-98, hvor dronning Louise anlagde rosenhaven. Tehuset fungerer i dag som café.

Dronning Louises Tehus

I parkens vestlige del er der etableret hundefrie områder, og mange daginstitutioner og børnefamilier finder herhen med madpakker og picnickurve. Et nyere tiltag i samme område er haverne Haver til Maver. Haver til Maver er en landsdækkende forening, der i samarbejde med kommunerne arrangerer undervisningsforløb for skoler og daginstitutioner. Børnene dyrker selv grøntsager i haverne, og de tilbereder maden herfra over bål. På den måde får de indsigt i madens vej fra jord til bord, samtidig med at de lærer om bæredygtighed, natur og sundhed.

Fra stien langs slotshavens sydgrænse har man udsigt over en fin fåregræsningsfold. Den har været drevet af et frivilligt græsningslav i mange år.

3 Haveforeningen Bernstorff

Haveforeningen blev stiftet i 1931 og er tegnet af Gentofte Kommunes daværende stadsgartner G.N. Brandt. Foreningen består af 56 kolonihaver, foruden en samlingsplads og et foreningshus.

Kolonihaverne opstod historisk set som fristeder for arbejderbefolkningen, der boede i de tætbefolkede byer, og som derfor ikke havde adgang til egen have. I de små haver kunne familierne dyrke grøntsager og frugter, og på den måde var de et bidrag til den daglige husholdning.

4 Hundesømosen

Se s. 43-44.

5 Solsidens Nyttehaver

Tæt ved Hundesømosen, i kuperet terræn omgivet af villaer, ligger Solsidens Nyttehaver som en lille fredfyldt oase. Til nyttehaverne knytter sig et hyggeligt fælleshus, men ellers er det

ikke tilladt at bygge huse eller overdækninger på havelodderne, ligesom de heller ikke må opdeles med hegn og hække.

6 Ermelunden

HISTORIEN OM KØBENHAVNS BEFÆSTNING

Ermelunden og Ermelundsdalen udgør et stærkt kuperet landskab med dale og høje skrænter. Landskabet er formet under sidste istid ved ismassernes påvirkning af jordlagene samt vandstrømme fra den afsmeltede is. Ermelundsdalen er de fossile rester af en stenalderfjord, Klampenborgfjorden. I bunden af dalstrøget løber Hvidørebækken, der blev genskabt i 2011 efter at have været rørlagt i en længere årrække. I forbindelse med bækkens fritlægning blev dalen ryddet for opvoksende krat og skov. Indsatsen betød, at en våd eng igen kunne etablere sig og herved skabe bedre betingelser for dyre- og plantelivet. For at pleje engen, så den ikke vokser til, har Gentofte Kvæggræsserlaug siden 2020 i samarbejde med Gentofte Kommune hver sommer udsat et mindre antal kvæg i dalen.

Dalen udgjorde et vigtigt element i den såkaldte 'nordre oversvømmelse', der indgik som den nordlige del af Københavns nyere Befæstning. Strategien med oversvømmelsen var, at der i krigstid kunne ledes vand fra Furesø via en kunstig gravet fæstningskanal til Ermelundsdalen og de lavtliggende områder i Ordrup og Klampenborg. Derved kunne der skabes en voldgrav i sammenhæng med Vestvolden og de øvrige forsvarsanlæg i fæstningsringen omkring København, som kunne bremse en fjendtlig invasion nordfra. Københavns nyere Befæstning blev opført i perioden 1886-92, men blev nedlagt igen som forsvarsanlæg allerede i 1920. I dag kan anlægget opleves som et spændende rekreativt natur- og kulturhistorisk område ved Ermelunden. F.eks. er det tildækkede dæmningsanlæg for enden af Soløsevej atter fritlagt. I dalen finder man i dag også Ermelundsværket, der leverer drikkevand til hovedparten af borgerne i Gentofte Kommune.

Ermelunden hørte oprindeligt til Ibstrup Slot, det senere Jægersborg Slot, som lå på det område, hvor den nuværende

Jægersborg Kaserne ligger. Søerne på sletten i Ermelunden er anlagt som slottets karpedamme. I 1924 afholdt spejderne deres internationale spejderlejr, den 2. Verdensjamboree, på sletten.

7 Ulvedalene og eghjorten

ET BIODIVERST HOTSPOT

I den sydlige del af Dyrehaven ligger Ulvedalene, et dalstrøg med stejle skrænter. I en længere årrække fra 1910-49 benyttede man den storslåede natur her som rammen om et friluftsteater. I 1996 genoptog man traditionen. Midt i landskabet står den 600-700 år gamle Ulvedalseg. Træet, der tidligere blev kaldt Teateregen, fordi den indgik som kulisse i forestillingerne, er i dag helt blankslidt indvendigt af mange generationers børneleg. Om vinteren er de stejle skrænter i Ulvedalene populære som kælkebakker. Hvis man tør, kan man her tage en tur ned ad Djævlebakken.

Dyrehaven er et af de steder i Danmark, hvor der findes det største samlede antal sjældne arter på et afgrænset areal. Artsrigdommen kan bl.a. forklares ved tilstedeværelsen af de mange gamle løvtræer, døde stammer, der får lov at rådne

væk i skovbunden, foruden de mange græssende hjorte, der naturligt holder vegetationen nede og dermed skaber lys og dynamik til gavn for bl.a. sjældne svampe, fugle og insekter. Da man i 2011 besluttede at genudsætte Europas største bille, eghjorten, i Danmark, faldt valget på Dyrehaven som det bedst egnede sted i landet. Eghjorten blev erklæret uddød herhjemme i 1970, men efter flere års arbejde med genudsættelse i Dyrehaven, menes den nu at have etableret sig her. Den voksne, op til 10 cm store bille, lever kun få uger, men inden da har den levet en skjult tilværelse som larve under jorden i ca. 5 år. Eghjorten ses desværre sjældent, dog kan man være heldig at opleve den sværme, højlydt

summende, i lune sommeraftener. Læs mere om Dyrehaven s. 18-19.

8 Ordrupgaard

ET MUSEUM MED KUNST I VERDENSKLASSE

Er man kunstinteresseret, kan en afstikker via Vilvordevej til Ordrupgaard varmt anbefales. Selve museumsbygningen blev opført i 1918 og rummer parret Wilhelm og Henny Hansens private bolig og kunstsamling. Her finder man en perlerække af værker fra den franske impressionisme, foruden en stor samling af dansk kunst på tværs af hele det 19. århundrede, fra guldalderen og frem til parrets egen samtid. Særlig repræsenteret er kunstnere som Vilhelm Hammershøi, L.A. Ring og Fynboerne.

I den omgivende kunstpark, der er offentlig tilgængelig, finder man værker af internationale samtidskunstnere. De mange skulpturer og installationer byder på eventyrlige fortællinger og leg i eksempelvis Carsten Höllers kæmpe paddehat, Terunobu Fujimoris japanske tehus, Olafur Eliassons vejrmaskine og Doug & Mike Starns klatreborg lavet af bambus. Museets to nye tilbygninger, tegnet af hhv. Zaha Hadid og Snøhetta, er i den forbindelse værd at bemærke. De understreger museets arkitektoniske profil og optræder som værker i deres egen ret.

Endelig er det muligt at besøge den berømte arkitekt og møbeldesigner Finn Juhls eget hus på Kratvænget 15. I huset forenes funktionalismens arkitektur, design og kunst i en smuk helhed.

9 Ellemosen

EN DANSK MANGROVE

Fra Vilvordevej eller Mosehøjvej kan man tage en afstikker fra ruten og følge stien ned til mosen. Ellemosen er en lille mose, som man næppe lægger mærke til, hvis ikke man er stedkendt. Følger man de flisbelagte stier over små træbroer, er det som at komme ind i en anden verden. Mosen er tæt bevokset med rødel, som danner grundlag for et særligt plantesamfund kaldet ellesump, og som er betinget af ellerødderne kvælstof-fikserende bakterieknolde. Rødellen er den eneste hjemmehørende danske træart, der kan vokse med rødderne permanent dækket af vand. Mosen er et besøg værd på alle årstider, men er især smuk i juni måned, når de gule iris blomstrer.

Mosen er fin til små ture og indgår i stiforbindelsen mellem Skovgårdsvej og Vilvordevej.

10 Sankt Andreas Kirke

EN KATOLSK SKOLEKIRKE

Sankt Andreas Kirke i Ordrup blev indviet i 1873 som den tredje katolske kirke i Danmark efter reformationen. Dengang lå den i landlige omgivelser, omgivet af åbne marker og synlig på lang afstand, fordi den stod på en bakketop. Det var Carl Berlings enke og daværende ejer af *Berlingske Tidende*, Polly Berling, der tog initiativet til byggeriet. Under en rejse til Italien et par år tidligere var hun konverteret, og nu ønskede hun at gøre noget godt for sine katolske trosfæller.

Kirken blev bygget som en skolekirke og var led i et større bygningskompleks, der også omfattede en katolsk kostskole for drenge, Sankt Andreas Kollegiet. På trods af et godt ry og stor tilstrømning måtte skolen imidlertid lukke i 1920, da en stor del af skolens tyske lærere blev indkaldt til militærtjeneste i Tyskland under 1. Verdenskrig.

Nord for kirken ligger bronzealderhøjen Ordruphøj, også kaldet Baunehøj. Her indrettede Carl Berling et mausoleum for sin familie.

11 Ordrup Bibliotek og Park

En afstikker fra ruten kan tages til Ordrup Bibliotek og Park. Biblioteket er det næststørste i Gentofte og breder sig på førstesalen af det moderne multihus på Ejgårdsvej, som bl.a. også rummer haller og faciliteter for skole og gymnasium. Biblioteket er et levende hus med et bredt kulturprogram.

Ordrup Park er en dejlig bypark, som forbinder Ordrup og Charlottenlund. Parken rummer åbne plæner med gamle træer, og i det tidlige forår kan man her glædes over et fantastisk tæppe af krokus. Parken inviterer til udendørstræning på de installerede træningsstativer, og til de mindre børn er der indrettet en legeplads.

I parken ligger også Grøn Guides små 'nippenyttehaver', hvor man frit kan plukke lidt krydderurter eller en blomsterbuket med hjem.

12 Ordrup Kirkegård

EN HAVEARKITEKTONISK PERLE

Ordrup Kirkegård er en stor og frodig kirkegård med stor variation i plantevalget. Her findes bl.a. alléer af kirsebær- og robinietræer, haverum med fine, buede avnbøgehække, formklippede stammehække, en lysåben blomstereng samt

frodige afsnit indrettet som skovkirkegård. Arealet blev anlagt som kommunal kirkegård i 1892. I de følgende årtier blev den af kommunens gartner G.N. Brandt udvidet og udviklet til en havearkitektonisk perle med mange forskelligartede gravstedsafdelinger. Brandt anlagde kirkegården med landskabselementerne som inspirationskilde: skoven, engen, stengærdet og alléen. Det var de samme ideer, som dannede baggrund for indretningen af G.N. Brandts private have, som ligger umiddelbart op ad kirkegården.

Brandt videreudviklede og rendyrkede mange af ideerne bag Ordrup Kirkegård, da han senere anlagde Mariebjerg Kirkegård, der i dag betragtes som et hovedværk i europæisk havekunst.

G.N. Brandts gravsted ligger i kastanjelunden på Ordrup Kirkegård.

13 G.N. Brandts Have

DEN BERØMTE LANDSKABSARKITEKTS PRIVATE HAVE

G.N. Brandt (1878-1945) var som gartner og landskabsarkitekt tilknyttet Gentofte Kommune fra 1914 til sin død; fra 1927 som stadsgartner. Brandt var nytænkende i sin måde at anlægge haver på, og flere af hans værker står i dag som monumenter over moderne havekunst, også i international sammenhæng.

Brandts private have var stedet, hvor han afprøvede planter og plantesammensætninger. I de små haverum, adskilt af hække, finder man f.eks. en opholdshave inspireret af overdrevet, en blomsterhave inspireret af grøftekanten, samt en skovhave. Brandt interesserede sig for samspillet mellem de enkelte planter og etablerede flere steder plantesamfund af oprindelige arter; f.eks. ses omkring grøftehaven en gruppe af fugtighedselskende planter

som engkabbeleje, gul iris og engrævehale. Opdelingen af haven i adskilte rum, inddragelsen af landskabselementer og frodige, naturlige plantesamfund var på den tid en helt ny måde at tænke haveindretning på, ligesom det var helt nyt at indrette private haver til ophold. Hidtil var privathaver normalt blevet indrettet med henblik på præsentation og ikke som et sted til rekreativ udfoldelse.

Foreningen Brandts Haves Venner tilbyder rundvisninger i haven og sørger for, at haven drives i Brandts ånd.

14 Christiansholms Mose

Mosen ligger som et fredeligt og frodigt naturområde omgivet af villahaver. En naturskov danner rammen om mosen, mens de centrale områder plejes som fugtige, lysåbne engarealer. Her er en varieret flora og gode levesteder for bl.a. fugle og padder.

Oprindelig er Christiansholms Mose en del af en gammel bugt med direkte forbindelse til Øresund. I de underliggende jordlag kan man derfor finde skaller fra havdyr som muslinger og snegle. De første bopladser i kommunen er fundet i Christiansholms Mose, og de stammer helt tilbage fra mulleruptiden (8.000-5.000 f.Kr.).

I områdets sydlige ende findes en stor naturlegeplads med junglesti, klatreborg, svævebane mv.

15 Klampenborg Galopbane

HVOR DE FINE HATTE LUFTES

Galopbanen ligger i smukke omgivelser op ad Dyrehaven. Den åbnede i 1910 og har siden da været hovednerven i dansk galopsport. Dansk Derby er galopsportens fornemste løb, og det afvikles her hvert år i august. Derbyet kaldes også for 'Kampen om det blå bånd', idet hesten vinder et blåt silkebånd.

16 Fabritius Allé

VEJEN MED DE UNIKKE GADELYGTER

Alléen er opkaldt efter handelsmanden Just Fabritius

(1703-66) og blev anlagt i 1925. Vejen er i dag kendt for sine fine gamle gas-gadelygter fra 1883. Det er den eneste vej i Danmark, som stadig oplyses af gaslygter. Om dagen er lamperne på vågeblus, så der blot kan skrues op for gassen, når mørket falder på. Gaslamperne drives af grundejerne i et fælles gaslav.

17 Christiansholms Slot

Slottet blev bygget i 1746 af Just Fabritius, der navngav det til ære for Christian 5. Det lille slot ligger smukt i en parklignende have og er den største privatejede ejendom i kommunen. Slottet og haven er et smukt eksempel på den enkle danske rokoko og fremstår i dag som det eneste landsted fra 1700-tallets florissante periode, som har bevaret sit originale udseende. Der er desværre ikke offentlig adgang til haven.

18 De Engelske Rækkehuse

EN TIKKENDE BOMBE

De hvide rækkehuse i karréform, opført i 1903, var de første rækkehuse i Gentofte Kommune. De blev bygget efter engelsk forbillede i en herskabelig stil, der leder tanken hen på et engelsk landsted. Den oprindelige plan var, at der skulle bygges i alt ni lukkede karréer, men det blev kun til to, da man ikke kunne få tilladelse til at bebygge hele området.

Rækkehusene er i dag yderst attraktive og sælges nemt for skyhøje millionbeløb, men da de blev opført, var det næsten umuligt at finde købere eller bare udlejere til dem. Årsagen var, at de blev opført på et fæstningsareal, som i tilfælde af krig ville blive oversvømmet for at forhindre fjendtlige tropper i at trænge frem til hovedstaden. Oversvømmelsesstrategien, den såkaldte 'søndre oversvømmelse', var en del af Københavns nyere Befæstning og blev anlagt i perioden 1886-92. Desuden var der knyttet en særlig

bortsprængningsbestemmelse til området, der betød, at de bygninger, der lå på arealet, med kort varsel skulle kunne sprænges bort i tilfælde af krig. At det gik trægt med at finde beboere kan således næppe undre! Men efterspørgslen på de fine rækkehuse steg hurtigt, da man i 1920 nedlagde fæstningsanlægget.

19 Dyrehaven

HJORTEVILDT I ENESTÅENDE NATUR

Grundstenen til Jægersborg Dyrehave, i daglig tale blot Dyrehaven, blev lagt i 1667 af Frederik 3., da han indhegnede et mindre skovområde til jagt. Sønnen, den senere Christian 5., havde nogle år inden besøgt Solkongens hof i Paris og her deltaget i en såkaldt parforcejagt, en jagt på større vildt ved brug af hunde. Hans begejstring for jagtformen var så stor, at hans far overdrog ham den nyligt indhegnede skov og det tilhørende Ibstrup Slot.

Da Christian overtog tronen i 1670, udvidede han hegnet og skabte på den måde det nuværende område, som han gav navnet Jægersborg Dyrehave. Samtidig omdøbtes slottet til Jægersborg Slot, og han anlagde Jægersborg Allé, som forbandt slottet med forlystelsesstedet Gyldenlund, som lå ved det nuværende Charlottenlund Slot. Jægersborg Slot blev revet ned i 1761, men lå ved siden af det sted, hvor Jægersborg Kaserne står i dag.

Dyrehaven er i dag landets mest benyttede skov. Den er kendt for sine lysåbne sletter, hvor øjet kan vandre frit under trækronerne, hvilket skyldes en større bestand af krondyr, dådyr og sika. Uden de mange store græssere ville sletterne gro til.

Sådan kender du forskel på hjortene:
Krondyret er den største af hjortene og hannerne er et imponerende syn om efteråret med deres kæmpe gevirer.

Hunnerne med deres kalve holder mest til i den sydlige del af Dyrehaven, mens hannerne primært opholder sig i den nordlige del. De mødes kun i brunsttiden. Hvis man er heldig, kan man i haven se et af de hvide krondyr. De tilhører en ganske lille bestand og er alle efterkommere af 12 hvide krondyr, som Christian 6. fik i gave i 1737.

Dådyret er den mest talrige hjorteart i Dyrehaven og ses ofte i store flokke på Eremitagesletten. De findes i tre farver: sorte, hvide og rødbrune med pletter og kan kendes, dels på hannernes skovlformede gevirer, dels på spejlet, altså bagenden, der er hvidt, omkranset af sort og delt af den sorte hale, således at det ligner, at der står tallet 111.

Sikaen, der er indført fra Japan i 1900, er den mindste hjort i Dyrehaven og den mindst udbredte. Sommerpelsen er rødbrun med hvidgule pletter. Vinterpelsen er ensfarvet mørkebrun med hvid bagdel.

Hjortene går i brunst i efteråret, hvilket er imponerende at opleve, og begivenheden samler interesserede fra hele verden. Kronhjortenes brunst kulminerer omkring 25. september, mens dådyrenes er en måned senere.

Centralt i Dyrehaven, på det højeste punkt på Eremitagesletten og med en formidabel udsigt, ligger det fine, lille barokslot Eremitagen. Her kunne kongen spise med sine gæster, når der var jagt. I den sydlige del af Dyrehaven finder man det mere end 400 år gamle forlystelsessted Dyrehavsbakken, populært kaldet Bakken, som holder åbent hele sommerhalvåret. Det er tilladt at færdes overalt i Dyrehaven til fods. Cykling er kun tilladt på stier og skovveje. Hestevogne med kusk, de såkaldte kapervogne, holder ved Klampenborg Station og Peter Liepsvej. Disse kan lejes til længere eller kortere køreture i Dyrehaven.

20 Bellevue

ARNE JACOBSENS IKONISKE STRANDPARK

Bellevue Strandpark med den populære sandstrand er et af kommunens ældste udflugtsmål for badegæster fra hele

Københavnsområdet. Pga. den store tilstrømning af besøgende har stranden fået tilnavnet 'fluepapiret'. Sandstranden er omgivet af store græsarealer med fritstående træer. De hvide livreddertårne med blå striber står som vartegn for området. På stranden er der mulighed for at spille beachvolley på de anlagte baner.

I strandparken finder man det romantiske lille stråtækte bindingsværkshus Den Gule Cottage fra 1844, tegnet af arkitekten Gottlieb Bindesbøll. Det fungerer i dag som restauration.

Bellevue var oprindelig en lille ejendom, som blev opført i 1723. Elleve år senere blev det overtaget af en traktør, og dermed indledte Bellevue sin tilværelse som traktørsted, en epoke der skulle vare to århundreder. I midten af 1930'erne blev hele området renoveret i forbindelse med Kystvejens anlæg. Landskabsarkitekt C. Th. Sørensen formede parken, og arkitekt Arne Jacobsen tegnede strandbadet samt de øvrige bygninger i strandparken.

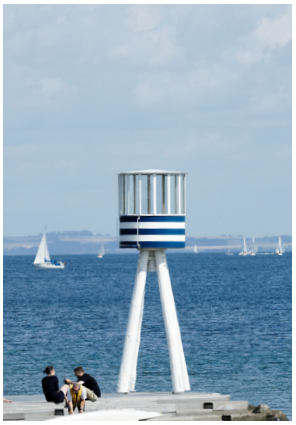

Op ad parken, på den anden side af Strandvejen, finder man to andre ikoniske Arne Jacobsen-byggerier: det hvide lejlighedskompleks Bellavista og Bellevue Teateret. Sidstnævnte fungerer som egnsteater for Gentofte Kommune, og her inviteres indenfor til både scenekunst, samtalesaloner og koncerter.

21 Hvidøre Strandpark

Hvidøre Strandpark er et fredfyldt alternativ til det pulserende badeliv ved Bellevue. Et interessant arkitektonisk element er en vinbevokset pergola, tegnet af Poul Baumann. En varm sommerdag kan man søge skygge her og nyde udsigten over Øresund og statuen af polarforskeren Knud Rasmussen.

På solplænen findes også en lille sansehave med form som et øre, der er beklædt med græs. En stor jernring forestiller en ørering, der går gennem den ørelignende have.

22 Emiliekilde

ET POPULÆRT GULDALDERMOTIV

Emiliekilde er et mindesmærke, som minister og greve Ernst Schimmelmann rejste for sin kone Emilie efter hendes død i 1780. Familien Schimmelmann boede om sommeren på det nærtbeliggende landsted Sølyst, og Emilie havde holdt meget af det konkrete sted, hvor en lille kilde sprang frem. Støtten er tegnet af N.A. Abildgaard. Den indgik i romantikkens kultur og er afbildet på adskillige guldaldermalerier.

Jens Juel: Emilie Kilde, 1784
(Kunstmuseum Brandts)

23 Hvidøre

ROYAL SOMMERRESIDENS OG KEJSERINDE DAGMARS EKSILBOLIG

Landstedet er en markant hvid bygning, tegnet af arkitekt Johan Schrøder og opført i 1871-72. I 1906 blev den købt af de to søstre og tidligere danske prinsesser, dronning Alexandra af England og kejserinde Dagmar (Marija Fjodorovna) af Rusland. I en årrække fungerede landstedet som en fælles sommerbolig og et populært samlingssted for den kongelige familie. Kejserinde Dagmar boede her i eksil fra 1919 til sin død i 1928. Hvidøre ejes i dag af Novo Nordisk, der bruger det som konferencecenter.

24 Sølyst

KULTURELITENS SAMLINGSPUNKT

Det hvide, træbeklædte landsted er opført i en enkel og klassisk stil i 1766 af handelsmanden Just Fabritius. Greve og minister Ernst Schimmelmann ejede stedet i perioden 1776-1831, hvor Sølyst dannede rammen om sociale sammen-

komster for tidens store kulturpersonligheder, bl.a. Oehlenschläger, Thorvaldsen og familien Heiberg. Siden 1948 har Sølyst været ejet af Det Kongelige Danske Skydeselskab, der anvender det som kursuscenter.

25 Sølystparken

Ruten tager et sving ind ad villavejen Sølystparken. Her er en lille sø, som ligger centralt som et gadekær mellem husene. Sammen med de åbne forhaver udgør søen et hyggeligt og grønt byrum.

26 Skovshoved

IDYLLISK FISKERLEJE OG VANDSPORTSMEKKA

En anbefalelsesværdig afstikker fra ruten går til Skovshoved.

Første gang byen nævnes, er i et dokument fra 1275, men der har sandsynligvis været fisket herfra siden oldtiden. Omkring år 1600 boede her 10 fiskerfamilier. Antallet toppede i 1870'erne, hvor der var over hundrede fiskere. Fiskerkonerne, de såkaldte skovserkoner, var kendt for, at de hver dag tog turen til Københavns centrale fiskemarked på Gammel Strand for at sælge de fisk, deres mænd havde fanget. Indtil jernbanen kom, gik de den lange vej, 30 km, til og fra København. På Gammel Strand kan man stadig se granitstatuen *Den sidste fiskerkone,* der i 1940 blev opsat i gaden til minde om fiskerkonerne.

I dag er der ingen fiskere tilbage i Skovshoved, men mange af deres små huse er her stadig, og de handles til kommunens højeste kvadratmeterpriser. De tidligere stejlepladser, hvor man tørrede garnene, kan endnu ses øst for Strandvejen.

Selvom fiskerne er forsvundet, summer havneområdet stadig af liv. I 2016 blev havnen udvidet til dobbelt størrelse og er i dag et eldorado for vandsport med en lang række faciliteter. Man kan bade, gå i sauna, dykke, spille kajakpolo, stå på vandski og dyrke forskellige former for ro- og sejlsport. Havnen har en beliggenhed med optimale vindforhold, og der afholdes omkring fem store kapsejladser årligt.

Udvidelsen har også beriget havnen med rekreative områder, hvor alle er velkomne til en spadsere- eller løbetur langs promenaden og de grønne områder. Ved den nordlige indgang til havnen finder man Arne Jacobsens berømte tankstation i funkisstil, opført i 1939. På havne ligger også foreningen Skovshoved Havhave, som dyrker blåmuslinger og sukkertang fra et mindre anlæg ude i vandet. På havnens sydside ligger to formidlingsskure, hvor man kan læse om det fantastiske og næsten uberørte liv i Øresund. Skovshoved Havn byder desuden på en række hyggelige spisesteder, og i nogle bygninger inspireret af gamle bådehaller har man skabt et moderne forsamlingshus med street food, events, koncerter mv.

27 Skovshoved Kirke

Den røde murstenskirke er bygget i 1914-15 og er tegnet af Alfred Brandt. Den er dekoreret med rundbuer og en række romanske stiltræk og er, modsat det normale, orienteret med alteret i vest. I 1930'erne blev den oprindelige bikubeformede tårnafslutning erstattet af et kobberbeklædt spir, og en tilbygning mod nord kom til. I 1980'erne tilføjedes på kirkens nordside yderligere to lave længer med runde kapeller i moderne stil.

28 Teglgårdsparken

Grunden er opkaldt efter landstedet Teglgården, der blev bygget i 1772 og i en årrække fungerede som sommerbolig for det bedre københavnske borgerskab, bl.a. ejeren af *Berlingske Tidende* Carl Berling. Formentlig har der tilbage i 1650'erne ligget et teglværk på grunden, som har givet landstedet dets navn. I 1944 blev grunden opkøbt af Gentofte Kommune, hvorefter jorderne blev udstykket og gårdens bygninger revet ned.

I dag er Teglgårdsparken et stort rekreativt område, der inviterer til forskellige aktiviteter som fodbold, basketball og parkour. Det er også et oplagt sted for børn at stå på rulleskøjter og øve cykelfærdigheder. I den ende, der vender mod Melchiorsvej, ligger en fin, gummibelagt legeplads.

29 Charlottenlund Travbane

Travbanen blev grundlagt i 1891 og er formentlig den ældste i Norden. De to karakteristiske tårne, der flankerer indgangspartiet, stammer oprindelig fra Den Nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i 1888. Banen er en institution i Charlottenlund, og det er stadig her de store mesterskaber bliver afgjort.

30 Charlottenlund Fort og Strandpark

Mellem Charlottenlund Skov og Øresund ligger Charlottenlund Strandpark omkring kystbatteriet, Charlottenlund Fort. Fortet blev anlagt i 1886-88 som en del af Københavns søbefæstning. Der var tale om et slagkraftigt batteri, der kunne beskyde

fjendtlige skibe på stor afstand. Den militære brug af fortet blev opgivet i 1932; området blev offentlig tilgængeligt og bruges i dag som et populært, rekreativt udflugtsmål med sandstrand, søbad, store græsarealer, campingplads, restaurant m.m. Ved søbadet findes en mindre trænings-plads med redskaber for både yngre og ældre.

Tager man trapperne op til fortets øverste plateau, kan man nyde udsigten ud over Øresund og de smukke, vilde blomster, der vokser på skræntens sider.

31 Charlottenlund Slot og Slotspark

Charlottenlund Slot blev opført i 1730-33 af Christian 6.s søster Charlotte Amalie som et mindre lystslot i barokstil. Hun gav det sit eget navn, og det afløste dengang en række bygninger og en forlystelseshave på stedet kaldet Gyldenlund.

I 1782 overgik slottet til kronen, og i en årrække fungerede det som sommerresidens for forskellige medlemmer af kongefamilien. Kronprins Frederik, den senere Frederik 8., boede her fra 1869 med sin svenske hustru, den senere dronning Lovisa (Louise). Det var i deres tid, at slottet i 1880-81 blev udvidet med de to sidefløje og fik tilføjet den karakteristiske kuppel i renæssancestil. Lovisa boede som enke på slottet frem til sin død i 1926. I dag bruges det bl.a. til erhvervslejemål, konferencer og events.

I lighed med slottet undergik slotsparken en større forandring under Frederik 8. Den gamle barokhave blev delvis omlagt og fik elementer af romantisk, engelsk landskabshave. Den lange, elegante allé, som i dag fører fra Strandvejen til Charlottenlund Slot, er et af havens retlinede baroktræk. Den engelske inspiration finder man bl.a. i de små bygninger, f.eks. det gamle ishus med udskårne isbjørnefigurer over indgangen. En anden seværdighed er det idylliske gule og stråtækte bindingsværkshus, som gennem tiderne har været brugt som både vaskehus og jagtstue for livgarden. De to store lærketræer på plænen bag slottet er Danmarks ældste og har dannet grundstammen for hele Danmarks lærketræsbestand. Disse træer er næsten lige så gamle som

Charlottenlund Slotshave. Obelisken bag slottet er rejst i 1938 til minde om slottets to sidste kongelige beboere.

Ved indgangen til haven fra Strandvejen finder man den karakteristiske, hvide funkisbygning, der i en årrække husede Danmarks Akvarium. I 2013 flyttede man akvariet til nybyggede faciliteter i Kastrup, og det skiftede i den forbindelse navn til Den Blå Planet. De gamle bygninger i Charlottenlund står nu på tærsklen til en ny æra som multikulturhus med mulighed for fitness, udstillinger, gastronomi, koncerter mv.

32 Charlottenlund Skov

Indtil ca. 1825 fremstod Charlottenlund Skov som en lysåben egeskov med et rigt planteliv med mange sjældne arter. I forbindelse med at Charlotte Amalie overtog området og byggede slottet, blev der plantet en del bøg og lidt nåletræer i skoven. Siden er også et stort antal ahorn kommet til. De nye, meget skyggende arter har formentlig bidraget til, at en stor del af den sjældne flora i dag er forsvundet eller er i kraftig tilbagegang. Man har derfor for nylig fjernet en del af de nytilkomne træer og udlagt skoven til såkaldt urørt skov, uden skovhugst og med flere gamle og døde træer, sletter og vådområder. Tiltagene vil få stor betydning for biodiversiteten i den gamle, lyse egetræsskov og sikre plads og levesteder for fugle, insekter, svampe og planter.

Charlottenlund Skov er en af landets mest besøgte skove. Den har stor værdi for lokale borgere til daglig hundeluftning, gå- og løbeture mv.

33 Forstbotanisk Have

EN FORUNDERLIG SAMLING AF TRÆER

Direkte op ad Charlottenlund Station finder man Forstbotanisk Have, grundlagt i 1838 som en studiesamling for biologi- og skovbrugskandidater. Her vokser mere end 600 arter af træer og buske, hvoraf hovedparten er indført fra fremmede himmelstrøg og altså stammer fra områder med klima- og jordbundsforhold, der er meget forskellige fra forholdene i Danmark. Dyrkningen af disse eksotiske arter i en dansk kontekst har været genstand for forskning, der igen har haft betydning for den videre anvendelse af væksterne i haver, parker og landskaber. Haven blev i 1936 udvidet med Arboretet i Hørsholm og tilknyttet Københavns Universitet. Siden

1970 har samlingen af træer i Arboretet overtaget Forstbotanisk Haves funktion som studiesamling. Haven er offentlig tilgængelig og er et besøg værd på alle årstider. Foreningen Fortbotanisk Haves Venner står for en del af havens vedligeholdelse, ligesom de arrangerer rundvisninger, fugleture mv.

34 Jernbanepavillonen

ET CHARMEREDE FORSAMLINGSHUS

Den lille ottokantede pavillon, der ligger i skovbrynet ved Charlottenlund Station, stammer tilbage fra 1926, hvor den blev opført som ventesal og billetsalg for togrejsende. I 1950'erne nedlagde DSB funktionen, og bygningen stod i en årrække tom, indtil lokale ildsjæle satte sig for at restaurere den og i 2021 kunne slå dørene op til "Danmarks Mindste Forsamlingshus", et borgerdrevet kultur- og naturhus med fokus på samvær og bæredygtighed.

SØRUTEN

Søruten forbinder flere af kommunens små søer og skjulte grønne oaser. Den byder på store historiske kontraster – fra de fornemme kongelige domiciler i nord til Dyssegård og “Gentoftes Harlem”, Vangede, i syd. Ruten tager sin begyndelse ved Gentofte Sø, hvor man kan nyde den smukke natur og det rige fugleliv. Man kan her lære om søens betydning som drikkevandsreservoir for København gennem århundreder, om landsbyen Gentoftes udvikling, og man kan dykke ned i spændende lokalhistorier, bl.a. om den lokale filantrop ‘Jesus i Gentofte’. Følger man den fine kanal Gentofte Rende ledes man til Dyssegård, hvor man f.eks. kan slå et smut omkring Munkegårdsskolen, Arne Jacobsens ikoniske skolebyggeri. Videre mod Nymosen og Vangede kan man opleve de steder, hvor digteren Dan Turèll trådte sine barnesko i 50’erne, og som han forevigede i erindringsværket *Vangede Billeder*. Gentoftes betydning som del af den gamle fæstningsring omkring København kan man få et indtryk af ved Vangede Batteri og især ved Garderhøjfortet, der inviterer indenfor til et anderledes og børnevenligt museumsbesøg. I Jægersborg venter de historiske områder og bygninger, der knytter sig til det nu forsvundne kongelige jagtslot, samt det imponerende Bernstorffs Slot og parkanlæg.

På Gentofte Kommunes hjemmeside er det muligt at finde supplerende vandreruter til Bernstorffsparken, Hundesømosen, Gentofte Sø og Garderhøjfortet. Ruterne er alle detaljeret beskrevet.

OVERSIGT OVER SØRUTEN

1 Gentofte Kirke
2 Gentofte Bydelscenter
3 Gentoftegade Bibliotek
4 Gentofte Park og 'Jesus i Gentofte'
5 Gentofte Sø
6 Gentofte Rende
7 Tuborg Haveby
8 Dyssegårdskirken
9 Dyssegård Bibliotek
10 Dyssegårdsparken
11 Vesterdalens Rækkehuse
12 Munkegårdsskolen
13 Engelhardts plakatsøjler
14 Nymosen
15 Vangede Batteri
16 Dan Turèlls Plads
17 Vangede Bibliotek
18 Holmehaven
19 Stolpegården og iGenbrug
20 Brobæk Mose
21 Jægersborg Bibliotek
22 Garderhøjfortet
23 Jægersborg Kaserne
24 Schæffergården og Hollænderdammen
25 Hundesømosen
26 Jægersborg Kirke
27 Søndersø/Ved Kæret
28 Bernstorff Slot og Slotshave

1 Gentofte Kirke

EN GAMMEL LANDSBYKIRKE

Gentofte Kirke er kommunens ældst bevarede bygning og kan med stor sandsynlighed dateres til 1176, hvor den udgjorde centrum i den lille landsby Gentofte. Den er præget af flere senere ombygninger og fremtræder i dag i det ydre som en gotisk landsbykirke. Som den eneste i kommunen er kirken beliggende på en gammel kirkegård, i øvrigt kommunens mindste. Her er en hyggelig stemning, der leder tankerne hen på en klassisk dansk landsbykirkegård.

Kirken blev i 2008 udsmykket med 11 smukke glasmalerier af den danske kunstner Per Kirkeby. Fire år senere blev også altertavlen udskiftet, ligeledes med et maleri af Kirkeby.

2 Gentofte Bydelscenter

FRA MIDDELALDERLANDSBY TIL MODERNE HANDELSGADE

Gentoftegade er en af de ældste hovedgader i kommunen. Siden senmiddelalderen har landsbyens huse og gårde ligget på hver side af Gentoftegade. Kirken er dog i dag det eneste tilbageværende fikspunkt af den oprindelige middelalderlandsby.

Gaden undergik en stor forandring i forbindelse med Bernstorffs landboreformener i sidste halvdel af 1700-tallet. Her blev gårdene nemlig flyttet ud på de fritliggende jord-

lodder omkring landsbyen, og kimen til de mange små bydelscentre, vi har i kommunen i dag, blev således lagt. Udflyttergårdenes navne kan stadig genfindes i mange af kommunens område- og vejnavne: Maglegård, Øregård, Dyssegård, Tranegård mv. Håndværkere og andre med byrelaterede erhverv overtog de gamle gårde i Gentoftegade, men rigtigt skub kom der i udviklingen, da jernbanen i 1863 kom til byen, og gaden udviklede sig til en blomstrende forretningsgade. I 1960'erne forandrede gaden sig igen markant, idet mange af de gamle ejendomme blev revet ned og erstattet af nye. I dag fremstår Gentoftegade som et moderne byområde med butikker og boliger, men det er stadig muligt at få en fornemmelse af det gamle landsbymiljø i området omkring Fiskebakken samt i Vindestræde og Mitchellsstræde. De gule huse ned til søen i sidstnævnte stræde blev opført som en strømpefabrik i 1795 af den skotske immigrant og væver Alexander Mitchell. Her vævede man linnedstrømper, hvilket var noget helt nyt i Danmark og hurtigt blev en populær vare.

Midt på Gentoftegade finder man den fine gamle Gentofte Kino, bygget i funkisstil i 1938. Gentofte Kino er Danmarks næststørste enkeltsalsbiograf kun overgået af Imperial-biografen i København.

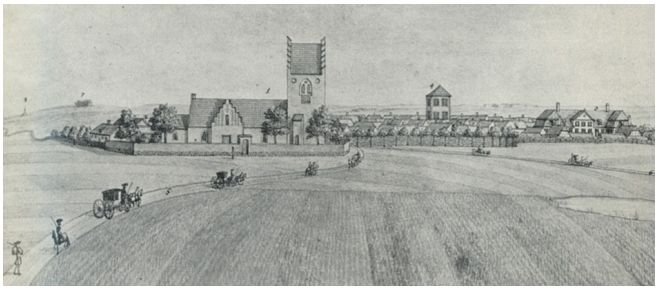

Prospekt af Gentofte set fra øst, 1753

3 Gentoftegade Bibliotek

Gentoftegade Bibliotek ligger i smørhullet i den levende handelsgade, lige ved siden af biografen. Det er et lille hyggeligt bibliotek, som i deres kulturprogram bl.a. har fokus på visning af smalle film og dokumentarer.

4 Gentofte Park og 'Jesus i Gentofte'

Gentofte Park, oprindelig kaldet Folkeparken, danner en harmonisk overgang fra bymidten til Gentofte Sø. Den er anlagt af kommunen i 1920 og er et yndet opholds- og udsigtsareal, hvis skrånende terræn fungerer som en populær kælkebakke om vinteren. Her er en lille legeplads til de mindre børn, og man kan gå en tur rundt om søen eller slappe af på en af parkens bænke og nyde udsigten og de mange fugle, der holder til ved søen.

Parkanlægget blev oprindelig anlagt som en privat lysthave af købmanden Herman Kløcker, da han i 1744 købte og nedrev den gamle Gentoftegård og i stedet opførte en ret anseelig lystgård på grunden, Kløckers Gård. I 1890'erne blev gården omdøbt til Villa Salem (hebræisk for 'fred') af den kirkelige filantrop Johan Adolph, der her åbnede sit hjem for fattige og trængende folk og sidenhen donerede hele gården og grunden til oprettelsen af Sygehjemmet Salem. Adolphs omfattende velgørenhedsarbejde betød, at han blev kendt under navnet 'Jesus i Gentofte'. De oprindelige bygninger er i dag væk, og tilbage er kun en lille rest af det gamle haveanlæg, nemlig stien Kløckers Allé med de høje, slanke lindetræer. Men den adolphske ånd lever stadig videre i de to forbundne institutioner, plejehjemmet Salem og Kløckershave Plejeboliger, der i dag har til huse på grunden.

5 Gentofte Sø

EN UNIK FUGLELOKALITET MED VILDE ORKIDEER

Faktisk er det Gentofte Sø, der oprindelig har givet navn til Gentofte. Navnet nævnes første gang i 1164, i formen 'Giafnetofth' og menes at være afled af 'giofn', som betyder 'den givende', hvilket henviser til søens store rigdom af fisk. På Christian 4.s tid kom karperne til kongens fine tafler eksempelvis fra Gentofte Sø.

Gentofte Sø har historisk set haft stor betydning for indbyggerne i København. Allerede fra slutningen af 1500-tallet karakteriseres søen nemlig som en af de væsentligste kilder til hovedstadens vandforsyning. Gennem gravede kanaler og vandrør af udhulede træstammer sørgede man for at lede

vandet til København via Emdrup Sø, og således kunne det ske, at søen i tørkeperioder, til stor ærgrelse for lokalbefolkningen, blev delvis drænet af hovedstadens indbyggere. Søens funktion som vandreservoir ophørte først i 1959, men inden da havde Gentofte Sø allerede spillet en anden væsentlig rolle for København, nemlig som led i den såkaldte 'søndre oversvømmelse', der skulle forhindre fjender i at trænge ind nordfra ved at sætte store landområder under vand (se yderligere s. 10).

Først for nylig er søen kommet på Gentofte Kommunes hænder. I 2012 købte man søen af Københavns Kommune. Prisen var: en halv million kroner!

I dag udgør Gentofte Sø sammen med den tilstødende Brobæk Mose et af de mest benyttede grønne områder i Gentofte. Det er kommunens største sammenhængende vådområde. Stianlægget omkring selve søen er 2,6 km langt, og en del af strækningen gennem rørskoven forløber på en pontonbro. Stierne benyttes flittigt til løb-, gå- og cykelture. I søens sydlige ende finder man en stor legeplads for flere aldersgrupper og umiddelbart ved siden af et område med træningsredskaber.

Gentofte Sø udmærker sig ved at være blandt landets reneste søer, og hele området er udpeget som et såkaldt

Natura 2000-område, der betegner et netværk af beskyttede naturområder i EU. Bl.a. findes der her hele 7 arter af vildtvoksende orkidéer, heriblandt priklæbet gøgeurt, som kommunen har fået særligt ansvar for at bevare. Området er samtidig en vigtig fuglelokalitet. Den rige flora og fauna betyder, at der er øget fokus på naturplejen ved Gentofte Sø. F.eks. fjerner man jævnligt tagrør på holmene i midten af søen for at skabe gode og åbne ynglepladser for bl.a. viber.

Der er planer om at bygge et fugletårn ved søen, hvorfra man kan betragte det fine naturområde.

6 Gentofte Rende

EN SMUK REGNVANDSLØSNING

Ved forlængelse af Ellebækken blev Renden i sin tid anlagt af Frederik 2. for at lede drikkevand fra Gentofte Sø til København. I dag er Gentofte Rende 1,5 kilometer lang og fører vand fra Gentofte Sø til Søborghusrenden og videre ud i Øresund.

Gentofte Rende har for nylig været genstand for et af kommunens store klimatilpasningsprojekter. Den er blevet udvidet

markant, så den kan aftage vand fra de stadigt hyppigere skybrud og således sikre kvarteret mod oversvømmelse. Samtidig har projektet sigtet mod at forbedre biodiversiteten og de rekreative muligheder i området. En vild og hjemmehørende vegetation vokser nu omkring Renden. Især om foråret er der mulighed for sanselige naturoplevelser, hvor man kan fiske med fiskenet og opleve det mangfoldige dyreliv, deriblandt salamandere og haletudser. På den ene side af

Renden ligger en asfalteret gå- og cykelsti og på den anden en trædesti, der snor sig gennem græsser, buske og træer.

7 Tuborg Haveby

BRYGGERIETS KOLONIHAVER

Haveforeningen blev etableret af Tuborg Bryggeri i 1928. Bryggeriet var i vækst, og blandt de ansatte voksede et behov for udendørs fritidsbeskæftigelse. Der blev anlagt 73 kolonihaver og havearealet er siden blevet større ad flere omgange. Jorden ejes fortsat af Carlsberg Ejendomme.

8 Dyssegårdskirken

HISTORIEN OM DEN KIRKELØSE PRÆST

Overfor Dyssegårdsskolen ligger den hvide Dyssegårdskirke. Stregerne til kirken og den tilhørende præstegård blev slået af arkitekt Georg Palludan allerede i starten af 1930'erne. I 1936 stod præstegården færdig, men 30'ernes inflation og 2. Verdenskrig satte en midlertidig stopper for offentlige anlægsarbejder, så der skulle gå 27 år før selve kirkebyggeriet i 1961 kunne realiseres. I en årrække havde man således en præst ansat – uden en kirke – og i mangel af bedre holdt man bl.a. gudstjeneste i kælderlokaler på Dyssegårdsskolen.

Kirken er opført som en landsbykirke i funkisstil, præget af den samme modernisme som mange af de omkringliggende huse. Kirken blev i 2012 udsmykket indvendigt af Peter Brandes.

9 Dyssegård Bibliotek

Dyssegård Bibliotek ligger ved Dyssegårdsskolen og er et kombineret skole- og folkebibliotek. Biblioteket lægger hus til en lang række aktiviteter, og sammen med Dyssegårdskirken arrangerer de børneteater året rundt.

10 Dyssegårdsparken

Parken fremstår som en frodig park med både lukkede skovpartier og åbne arealer, der især benyttes til leg og boldspil. Nogle af skovpartierne er fra parkens anlæggelse, mens de cirkulære rum i parken er etableret i 2001 og giver de besøgende mulighed for at opleve en varieret natur. Cirka midt i parken findes en fin legeplads med klatreredskaber, vipper og gynger, og i en lysning tæt ved kan man benytte diverse træningsredskaber. Endelig er der mulighed for at lade hundene løbe uden snor i en stor indrettet hundegård.

Dyssegårdsparken er anlagt i årene omkring 1950. Før da lå her en gammel granplantage og syd herfor et fugtigt, moseagtigt areal. På de allerførste skitser til parkens udformning, lavet af den berømte landskabsarkitekt og daværende stadsgartner G.N. Brandt i 1944, er bl.a. vist et friluftssvømmebassin med tilhørende omklædningsrum. Tegningerne er lavet i efterkrigstidens ånd, med fokus på aktive fritidsbeskæftigelser og sport, og derfor foreslog han det fugtige areal fyldt op, reguleret og anlagt som boldbaner. De endelige streger blev imidlertid slået af Axel Andersen, der efterfulgte Brandt som kommunens stadsgartner. Svømmebassinet var da blevet sløjfet, men granskoven blev fredet og boldbanerne realiseret.

11 Vesterdalens Rækkehuse

ARKITEKTTEGNEDE FAMILIEBOLIGER

Vesterdalen er en rækkehusbebyggelse fra 1944-45, tegnet af Kay Fisker, C.F. Møller og Svenn Eske Kristensen. Alle rækkehusene er forskudt af hinanden med ni huse i ti rækker. Forskydningen giver bebyggelsen et udtryk af bevægelse og sikrer samtidig privatliv midt i fællesskabet.

12 Munkegårdsskolen

ARNE JACOBSENS IKONISKE SKOLEBYGGERI

Skolen er tegnet af Arne Jacobsen, og den opfattes som et af hovedværkerne blandt den verdensberømte arkitekts arbejder. Den stod færdig i 1957 og var da en af landets første etplansskoler. På det tidspunkt var der kommet øget fokus på nødvendigheden af barnets fysiske trivsel og velvære, og skolen blev derfor udformet med tanke på at skabe små trygge læringsmiljøer i lyse lokaler og med adgang og udsyn til små haveanlæg.

Stort set alt på skolen er tegnet af Arne Jacobsen, heriblandt diverse inventar, snedkerpartier og belysning. Men også de små gårdhaver, der knytter sig til de enkelte klasseværelser, står han bag. Hver gårdhave har fået sit eget særpræg med varierende belægninger og beplantninger samt kopier af relieffer og skulpturer fra antikken. Bygningerne blev fredede i 1996, så da man havde behov for en udbygning af skolen, måtte man tænke kreativt, og man endte her ud med et stort underjordisk anlæg med lysskakter, der stod færdigt i 2009.

13 Engelhardts plakatsøjler

GENTOFTES SMUKKE PADDEHATTE

Ved Vangedevej, umiddelbart før stationen, finder man en af kommunens karakteristiske paddehatteformede plakatsøjler. Søjlerne stammer fra 1923 og er tegnet af den funktionalistiske designer Knud V. Engelhardt, der også er ophavsmanden til kommunens sortemaljerede vejskilte med hvide bogstaver og den specielle hjerteformede prik over j'et i 'vej'.

Ved stationen kan man tage et smut omkring 'bogbørsen', et nyt bæredygtigt initiativ i form af skulpturelle, offentlige bogskabe, hvor man døgnet rundt kan stille en bog og finde nye gode læseoplevelser. Tilsvarende bytteskabe findes rundt om i kommunen på centrale steder.

14 Nymosen

Se s. 61-62.

15 Vangede Batteri

Se s. 62-63.

16 Dan Turèlls Plads

DIGTERENS OPVÆKST I GENTOFTES HARLEM

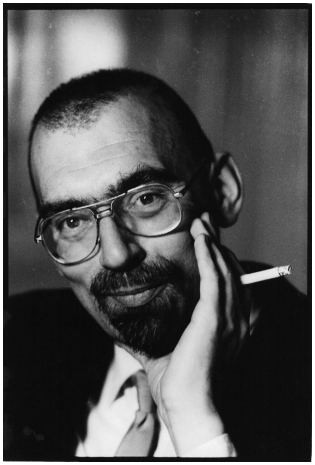
Foto: Peder Bundgaard

Vangede er i dag en yderst populær bydel i Gentofte, men sådan har det ikke altid været. I erindringsværket *Vangede Billeder* fra 1975 beskrev den kendte og elskede Vesterbro-digter Dan Turèll sin opvækst her i 50'erne. Han satte dermed Vangede på Danmarkskortet, og værket var på en gang en kærlig, ironisk og nostalgisk hyldest til hans barndomskvarter, hvis beboere satte en ære i at ligge på "den forkerte side af motorvejen". I bogen introducerede han bydelen med følgende ord:

Vangede er et kvarter i Gentofte. Vangede var dét sted i Gentofte, hvor lossepladsen og sindssygeanstalten og husvilde-barakkerne blev anbragt, hvor alle de to-værelses lejligheder i kommunen samledes væg ved væg, og hvor de nye middelklasse-rækkehuse så småt begyndte at skyde op.

Vangede var et rabarber-kvarter – et sted, hvor der var sprittere, slagsmål, automatbræk, motorcykelbander og temmelig vilde lørdag aftener, en kort overgang et værtshus der måtte lukke og en uforholdsmæssig stor del af kriminaliteten i Gentofte.

Vangede var et sted, hvis beboere var kommet fra Byen, hvis beboere var flyttede fra Nørrebro eller Vesterbro og blev ved med at være Nørrebro og Vesterbro og aldrig nogen sinde blev Gentofte-borgere.

Vangede var Gentoftes Vesterbro. Vangede var Gentoftes Harlem – Gentoftes eneste "arbejderkvarter", kommunens dårligste skattedistrikt og det eneste valgsted i kommunen hvor kommunisterne fik stemmer."

Øverst i Vangede Bygade finder man Dan Turèlls Plads, der blev navngivet 19. marts 2007, på forfatterens fødselsdag, som en hyldest til digteren. I 2011 blev pladsen fornyet i forbindelse med renoveringen af Bygaden, og der blev opstillet en udsmykning af Kenn André Stilling i form af en skulpturel sammenstilling af alfabetets bogstaver og en 47

meter lang bænk – én meter for hvert af Dan Turèlls leveår. Skulpturen er inspireret af digterens berømte ord "alfabetet er mit bedste legetøj".

17 Vangede Bibliotek

Fra Dan Turèlls Plads kan man ad Vangede Bygade komme til Vangede Bibliotek. Biblioteket er et centralt mødested i byen, ikke mindst på grund af den hyggelige Café Caféen, som ligger i stueetagen og som drives af den aktive lokalforening Vangedes Venner. Biblioteket er hjemsted for Dan Turèll-samlingen og har altid en aktuel udstilling af værker og genstande fra bysbarnets liv. Stedet er en drivkraft i lokalområdet og arrangerer quiz-aftener, kulturaktiviteter og fællesspisning for alle aldre, ofte i samarbejde med Vangedes Venner.

18 Holmehaven

EN GAMMEL FILMKULISSE

Den lille park var tidligere en grus- og lergrav. Grundet den lette adgang til ler blev der etableret et teglværk, hvor mursten og tagsten blev produceret. I 1917 blev lergraven brugt som filmkulisse i stumfilmen *Mod Lyset* med Asta Nielsen i hovedrollen. Grusgraven er i dag beplantet og i dens østlige hjørne er der anlagt et boldbur og en skater- og aktivitetsbane.

19 Stolpegården og iGenbrug

Stolpegården blev opført i 1874 som forsørgelses- og arbejdsanstalt, hvor man drev landbrug og producerede træsko m.m. I 1937 overtog Gentofte Kommune Stolpegården og anvendte stedet som 'husvildeboliger' for personer, der var blevet hjemløse. Senere blev det et ældresygehjem og plejehjem. I dag er Stolpegården en del af Hovedstadsregionens psykiatriske hospital med fokus på psykoterapeutisk behandling af en række lidelser. I Stolpegårdens have ligger to oldtidshøje, hvor specielt den ene er velbevaret og stor.

Længere nede ad vejen i nummer 24 ligger iGenbrug, der på en gang fungerer som genbrugsbutik og arbejdsplads for mennesker med særlige behov. Varerne i butikken stammer fra Gentofte Genbrugsstation, hvor det er muligt at aflevere ting, der er for gode til at smide ud. I iGenbrug puster de nyt liv i de gamle ting og gør dem klar til nye ejere.

20 Brobæk Mose

Se s. 68-69.

21 Jægersborg Bibliotek

Jægersborg Bibliotek er tegnet af arkitekt Flemming Lassen i 1963 og fungerer som kulturhus i bydelen. Det tjener som mødested for mange grupper og initiativer, og det står bag adskillige kulturelle arrangementer for både børn og voksne.

22 Garderhøjfortet

EN ANDERLEDES OG BØRNEVENLIG MUSEUMSOPLEVELSE

Garderhøjfortet blev opført 1886-92 og er det største fort i Københavns landbefæstning. Det mistede sin militære betydning i 1921, men er i nyere tid blevet renoveret og er i dag museum og oplevelsescenter. Fortet er udstyret med 2 kanoner, som kan afskydes ved festlige lejligheder. På fortets skrænter vokser

en meget fin overdrevsvegetation, hvor de mange vilde, blomstrende planter og tilhørende insektarter bidrager til en høj biodiversitet. Garderhøjfortet er desuden omringet af skøn natur, der går hele vejen ned til Ermelundsstien.

23 Jægersborg Kaserne

RESTERNE AF DET GAMLE SLOTSKOMPLEKS

Det gule, firlængede bygningsanlæg, der udgør Jægersborg Kaserne, er iøjefaldende placeret ved Jægersborg Allé.

Bygningerne er tegnet af Christian 6.s hofbygmester, Lauritz de Thurah, der også er arkitekten bag bl.a. Eremitagen i Dyrehaven. De blev opført som en ny jægergård til det daværende Jægersborg Slot og erstattede en række gamle jagtbygninger. Slottet blev revet ned i 1761, men Thurahs jagtlænger fik lov at stå, stadig gulkalkede og med røde porte og døre. Bygningerne blev siden brugt som kaserne og til forskellige militære formål. I 2009 blev de solgt og er i dag omdannet til beboelse.

Jægersborg Slot med de endnu eksisterende jagtbygninger, kobberstik fra 1756

Nordvest for kasernen på Meutegårdsvej ligger Jægersborg Sprøjtehus fra omkring 1750, som hører til Gentofte Brandmuseum (se s. 55). I sprøjtehuset udstilles materiel fra 1800-tallet, som blev brugt til brandslukning i Gentofte Kommune.

24 Schæffergården og Hollænderdammen

Schæffergården blev oprindelig opført i 1747 som staldkompleks til Jægersborg Slot. Otte år efter blev anlægget overtaget af den tyske hofsnedker Diderich Schæffer, som udvidede byggeriet til beboelse.

Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde købte stedet i 1948 og har drevet det som et uddannelses-, konference- og kulturcenter indtil 2022, hvor de måtte sælge som følge af coronakrisen.

Schæffergården er omgivet af en smuk, parklignende have og med kig til en lille sø kaldet Hollænderdammen. Det påfaldende navn skyldes beliggenheden af et mindre ishus ved søen, som fungerede som 'hollænderi', dvs. mejeri. Det var i ældre tid almindeligt at lade hollandske gæstearbejdere forpagte kvæghold, græsning og mejeridrift ('hollænderi') på større danske gårde og godser, så 'hollænder' i sig selv blev en stillingsbetegnelse. Udtrykket holdt sig helt frem til 1800-tallet, hvor det erstattedes af 'mælkeri' og siden 'mejeri'.

25 Hundesømosen

HUNDENES VASKEPLADS OG STJERNEARKITEKTERNES KVARTER

Hundesømosen hørte oprindelig under Jægersborg Slot, og det siges, at mosen fik sit navn, fordi jagthundene her kunne blive vasket, når de havde deltaget i de store kongelige jagter, der i mange år fandt sted i de omkringliggende skovområder.

Mosen er i sig selv et spændende og smukt naturområde,

der byder på stor variation samt gode rammer for rekreation, leg og naturoplevelse. Den vestlige del af mosen er udlagt som naturskov, mens den nord- og nordøstlige del er præget af åbne engstrøg. De utilgængelige øer rummer ynglende viber og værdifuld flora. Her er boldspilsarealer og en fin legeplads til de mindre børn med mulighed for vandleg i sommerhalvåret.

En spadseretur på de stille villaveje omkring Hundesømosen er samtidig en spadseretur gennem dansk arkitektur og designs guldalderperiode fra slutningen af 1940'erne og frem til midten af 1960'erne. Her boede bl.a. Børge Mogensen, Hans Jørgen Wegner og parret bag Kildeskovshallen, Karen og Ebbe Clemmensen.

26 Jægersborg Kirke

Kirken er tegnet af P.S. Matthiesen i 1941. Som forbillede har arkitekten haft sengotiske, især sjællandske kirker, og i det ydre fremtræder den da også som en 'rigtig' gammel landsbykirke. Indenfor er det værd at bemærke altertavlen, der er en cirkulær lyskomposition af Mogens Jørgensen. Den ligner en glasmosaik, men består i virkeligheden af ca. 2000 små elektriske pærer på en fortinnet messingplade.

27 Søndersø/Ved Kæret

Søndersø, eller Ved Kæret, er en lille lokal park med en sø omgivet af åbne græsarealer og fritstående trægrupper.

Området er den sidste rest af den gamle Jægersborg Søndersø. Den dækkede tidligere sammen med Hundesømosen et større område syd, øst og vest for Jægersborg Slot, der således kom til at ligge som på et næs.

Fra omkring 1620 fungerede søen som fiskedam for Jægersborg Slot. Senere indgik den i de oversvømmelsesområder, som var led i Københavns nyere Befæstning (se s. 10).

Den naturskønne Søndersø inviterer til en lille pause, hvor man passende kan synge en strofe fra Halfdan Rasmussens børnesang:

På en bænk ved Søndersø
sidder stakkels frøken Tø
Snemand Frost er smeltet op.
Hun må ha' ham i en kop.

28 Bernstorff Slot og Slotshave

Se s. 7-9.

PARKRUTEN

Parkruten løber fra Gentofte Sø i vest til Charlotttenlund, Hellerup og Tuborg-området i øst. Det er en tur, der byder på flere smukke og meget forskelligartede park- og naturoplevelser. Ved Gentofte Sø kan man f.eks. nyde det rige fugleliv og den særlige vegetation med flere sjældne arter; Charlottenlund Slotshave og Øregård Park byder på romantiske landskabshaver i engelsk stil, og i den fine Hellerup Strandpark kan man spadsere i det, der formentlig er Danmarks første funktionalistisk inspirerede park. Gentofte Brandmuseum og Experimentarium byder på spændende oplevelser for både store og små, og for de kunstinteresserede kan en tur til den omfattende samling af dansk møbel- og malerkunst på Øregaard anbefales. Nyd en kop kaffe på en af cafeerne i Hellerups livlige handelsgade; tag en spadseretur til Øresund ad den imponerende Hambros Allé, der huser nogle af landets dyreste villaer, og oplev det historiske, gamle Tuborg-område, der nu står ganske forvandlet. Undervejs kan man tage et hvil på den ikoniske svanebænk.

På Gentofte Kommunes hjemmeside er det muligt at finde supplerende vandreruter til Gentofte Sø samt Charlottenlund Skov og Slotspark. Begge ruter er detaljeret beskrevet.

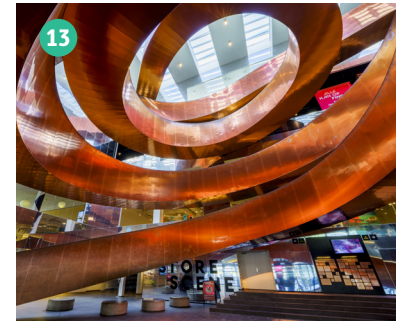

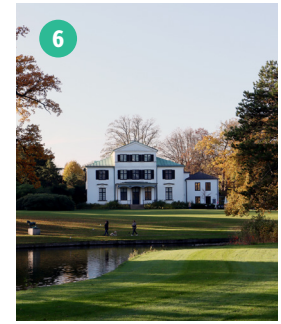

OVERSIGT OVER PARKRUTEN

1 Kildeskoven og Kildeskovshallen
2 Charlottenlund Slotspark og Skov
3 Charlottenlund Strandpark og Fort
4 Strandlund og skibsredergrundene
5 Hellerup Bydelscenter
6 Øregaard Park og Museum
7 Hambros Allé
8 Gentofte Hovedbibliotek
9 Hellerup Kirke
10 Hellerup Strandpark
11 Sundvejene med kig til Øresund
12 Tuborg-området
13 Experimentarium
14 Gentofte Brandmuseum
15 Byens Hus
16 Hellerup Kirkegård
17 Gentofte Hospital
18 Svanebænken
19 Gentofte Sø

1 Kildeskoven og Kildeskovshallen

SVØMMEHALLEN DER SMELTEDE SAMMEN MED SKOVEN

Kildeskoven består i dag af tre mindre skovstykker omkring halanlæggene. Den ligger på et jordstykke, som siden middelalderen har hørt til Gentofte Kirkes præstegård, og hvor der i fordums tid fandtes et lille kildevæld. I slutningen af 1700-tallet lod kirkens daværende præst området tilplante og skabte således grundlaget for den skov, vi kender i dag. Kilden i skoven er siden blevet rørført.

Kildeskovshallen, der er et hovedværk i dansk senmodernisme, er tegnet af arkitektparret Karen og Ebbe Clemmensen sammen med Jarl Heger og opført i tre etaper i perioden 1966-2002. Den arkitektoniske udformning med store glasfacader er valgt på grund af hallens beliggenhed i skoven. I murværket er der anvendt brune profilerede mursten i den nederste etage og i muren omkring 'solplænen', således at murene giver indtryk af at gro op af skovens lave bundbeplantning.

Hallen rummer adskillige idrætshaller, flere svømmeanlæg, fitnesscenter, en café mv.

2 Charlottenlund Slotspark og Skov
Se s. 25-26.

3 Charlottenlund Fort og Strandpark
Se s. 24.

4 Strandlund og skibsredergrundene
Strandlund er en strandpark og ældreboligbebyggelse syd for Charlottenlund Strand. Skibsreder A.P. Møller købte i 1926 Strandlund og ni år senere også nabogrunden Vennerslund, der havde tilhørt ØK's stifter H.N. Andersen, hvorfor de to grunde under ét i folkemunde blev kaldt for 'skibsredergrundene'. I 1973 købte Gentofte Kommune grundene og lod de nuværende ældreboliger opføre.

5 Hellerup Bydelscenter
EN CHARMERENDE HANDELSGADE

Strandvejen er Hellerups hovedfærdselsåre og livlige handelsgade. Det er samtidig kommunens største bydelscenter. Butikslivet her er især koncentreret i området tættest på København mellem Tuborg Boulevard og frem til Øregårdsparken. Her er mange eksklusive og fine specialforretninger, der tiltrækker folk fra nær og fjern.

6 Øregaard Park og Museum
Øregårdsparken er anlagt som en romantisk have i engelsk landskabsstil med slyngede stier og en smukt anlagt sø, der bugter sig tværs gennem parken. Rundt omkring er opsat adskillige, fine skulpturer. Selve parken stammer fra 1806, hvor den blev skabt som ramme om landstedet Øregaard – det nuværende Øregaard Museum. Stregerne til både park og landsted blev slået af den franske arkitekt Joseph-Jacques Ramée, der tidligere havde tegnet Sophienholm ved Bagsværd Sø. Bygherren var Johannes Søbøtker, en velhavende handelsmand, der havde tjent godt på handel med især sukker, det såkaldte 'hvide guld', fra de slavedrevne plantager i Dansk Vestindien.

I dag fungerer Øregårdsparken som et yndet, rekreativt grønt åndehul for kvarterets beboere. I den nordøstlige del af parken mod Tranegårdsvej findes en stor legeplads, og i den nordlige del er der indrettet en petanquebane under de skyggefulde trækroner. Museet har eksisteret siden 1921 og rummer bl.a. en stor samling dansk kunst fra perioden 1750-1950, hvor især billeder med motiver fra København og dens nordlige omegn er repræsenteret. De grønne plæner foran museet danner rammen om flere store arrangementer i løbet af året.

7 Hambros Allé
VEJEN MED LANDETS DYRESTE ADRESSER

Fra Øregaard kan man kigge ned til vandet ad den imponerende Hambros Allé. Den høje lindeallé strækker sig i lige linje fra museet i Øregårdsparken over Strandvejen og ned til Øresund. Alléen har en flot monumental virkning, som forstærker perspektivoplevelsen. Villavejen byder på nogle af landets dyreste enfamilieshuse.

8 Gentofte Hovedbibliotek
ET VÆRK AF HENNING LARSEN

Ved Øregårdsparken kan man besøge Gentofte Hovedbibliotek. Den ikoniske bygning er opført i 1985 og er tegnet af Henning Larsen, den samme arkitekt der siden stod bag Operaen i København. Foruden en imponerende materialesamling rummer biblioteket også Gentofte

Lokalarkiv, udstillingsstedet Tranen, der er en institution for samtidskunst, og en café mod parken. Biblioteket har et bredt kulturprogram med koncerter, foredrag og workshops for alle aldersgrupper.

9 Hellerup Kirke

Kirken med det høje tårn kan ses på højre hånd ad Margrethevej fra Strandvejen.

Hellerup Kirke er tegnet af Thorvald Jørgensen og opført i 1900 i senromansk stil. Arkitekten har taget udgangspunkt i de gamle romanske stenkirker fra omkring 1100-tallet. Træk fra denne byggestil ses blandt andet i de mange dyre- og frugtbarhedsmotiver, der dekorerer kirkens ydre. Indvendigt kendes den senromanske stil primært på de mange rundbuer. Desuden er arkitekten inspireret af gotikken, hvilket ses på kirkens opadstræbende tårn.

10 Hellerup Strandpark

ET FUNKTIONALISTISK MESTERSTYKKE

Hellerup Strandpark er anlagt i 1912-21 og ligger i direkte forbindelse med lystbådehavnen. Her finder man en velbesøgt badestrand med badebro, elegante, frodige haveanlæg med staude- og rosenhave samt tennisbaner. Parkanlægget

er tegnet af den berømte landskabsarkitekt og kommunale stadsgartner G.N. Brandt, og det var i sit design langt forud for sin tid, da det på moderne vis kombinerer mange forskellige rekreative formål i en smuk helhed. Strandparken regnes for at være Danmarks første park, som bevidst er anlagt ud fra funktionalismens filosofi. I dag findes der også

en legeplads i parken, nær indgangen fra Onsgårdsvej. Den henvender sig primært til mindre børn.

Området er et populært udflugtsmål året rundt, men særligt i sommerhalvåret summer her af liv.

11 Sundvejene med kig til Øresund

Langs med kysten ligger mange små hyggelige villaveje med flere meget karakteristiske villaer fra omkring århundredeskiftet. De fleste steder er adgangen til stranden begrænset, da husene ligger helt ned til stranden, men for enden af hver vej er der åbent ned til Øresund.

12 Tuborg-området

FRA GAMMEL INDUSTRILOKALITET TIL TOPMODERNE BYDEL

For enden af Carolinevej løber en gang- og cykelsti langs vandet. Følger man stien langs med Tuborg Nord-bebyggelsen, kan man se miljøet omkring bygningerne med indre bassiner og marina. Fortsætter man langs havnen og over broen ved Philip Heymanns Allé, ser man den nyeste udvikling på Tuborg Syd med erhvervsdomiciler og boliger.

Tuborg-navnet går langt tilbage og er inspireret af et tidligere traktørsted i Hellerup, Thuesborg, som bryggeren Jonas Nielsen Thue opførte i 1690'erne. Senere kom et større landsted til med navnet Store Tuborg, hvor bl.a. N.F.S. Grundtvig boede i nogle år, og det var over for denne grund, at Tuborgs fabrikker blev opført og siden gav navn til hele bydelen.

Ølproduktionen fandt sted her fra 1875-1996, og i mange år var Tuborgs bryggerier kommunens største arbejdsplads.

Transformationen af de tidligere industriarealer blev påbegyndt i 1991 i forbindelse med den gradvise afvikling af Tuborgs fabrikker. Enkelte bevaringsværdige og fredede bygninger fra bryggeriets storhedstid kan endnu ses i bydelen, men ellers er den ganske forandret med eksklusive, nybyggede bolig- og kontorområder, butikscenter, lystbådehavn mv.

13 Experimentarium

ET VILDT SCIENCE CENTER

Experimentarium er et populært aktivitets- og kulturcenter for naturvidenskab og teknologi, et såkaldt *science center*, hvor de besøgende ved hjælp af bl.a. eksperimentelle aktiviteter kan få en større forståelse for naturvidenskabelige fænomener. Centeret har til huse i Tuborgs gamle tappehaller fra 1880'erne. Efter en længerevarende renovering genåbnede det her i 2017 med fordoblet udstillingsareal. Etagerne i det nye center forbindes i dag af den kobberbeklædte Helix Trappe i forhallen, hvis form er inspireret af DNA-molekylet.

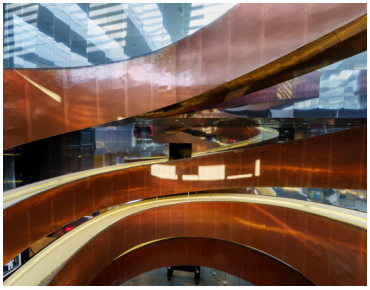

På toppen af Experimentariet er der i dag indrettet et større biografkompleks.

14 Gentofte Brandmuseum

På Gentofte Brandmuseum, der åbnede i 1987 i den tidligere brandstation på Hellerupvej, kan man se originale køretøjer

og materiel, der har været benyttet i Gentofte Kommune fra 1700-tallet og frem til i dag, bl.a. håndsprøjter og den ældste danskbyggede automobilsprøjte fra 1919.

15 Byens Hus

ET POPULÆRT SAMLINGSPUNKT

Byens Hus er et kultur- og medborgerhus, der strækker sig fra Hellerupvej 20 til 36. I de store, hvide bygninger, som tidligere husede Hellerup Skole og sidenhen Den Internationale Skole, finder man en lang række aktiviteter og faciliteter. Her er bl.a. fritidstilbud til unge, ungerådgivning og undervisningsmuligheder for kommunens udskolingsklasser, foruden det såkaldte frivillighedscenter, som yder støtte og vejledning til foreninger og frivillige i kommunen.

Huset drives i fællesskab af borgere og Gentofte Kommune og er iværksat for at skabe og give plads til fællesskaber og møder på tværs af interesser og skel. Det er borgernes egne initiativer, der er i centrum, og dermed også borgernes aktiviteter der fylder den store sal, teatret samt de åbne værksteder. Mange af kommunens fritids- og kulturudøvende foreninger er flittige brugere af huset.

16 Hellerup Kirkegård

DE KENDTES SIDSTE HVILESTED

Hellerup Kirkegård blev indviet i 1912 og rummer mange

fine, gamle familiegravsteder. Stedet fungerer som rekreativt grønt område i kvarteret.

Under kirkegårdens mange store og kostbare monumenter hviler flere kendte gentofte- og københavnerborgere, bl.a. designeren Margit Brandt, opfinderen J.C. Ellehammer og A.P. Møller-familien. Der findes også et særligt område til minde om frihedskæmperne, ligesom Skt. Lukas-søstrene har deres eget begravelsesafsnit. Kapellet fra 1914 er tegnet af arkitekt Andreas Clemmensen, men er ikke længere i brug.

17 Gentofte Hospital

ET SYGEHUSMÆSSIGT NYBRUD

Gentofte Hospital blev indviet i 1927 og blev i samtiden hyldet som det ypperste inden for sygehusbyggeri. Tidligere hospitaler, eksempelvis Bispebjerg, var opført som pavillonbyggeri for at reducere smittefaren mellem afdelingerne, så det var derfor et stort skridt, da Gentofte Hospital blev bygget som et sammenhængende blokbyggeri. Det lettede nemlig samarbejdet mellem afdelingerne og arbejdsgangene for de ansatte betydeligt, idet de slap for lange gåture, når de skulle fra den ene afdeling til den anden.

Oprindelig blev hospitalet anlagt med store grønne gårde imellem blokkene, da man fandt det vigtigt, at patienterne havde adgang til grønt, lys og luft. Senere tilbygninger har reduceret de grønne områder betragteligt.

18 Svanebænken

Den romantiske svanebænk står på hjørnet af Edelgave Allé og Baunegårdsvej. Den er bygget af murersvend Gerhard Rydding for mere end 100 år siden og vendte oprindelig ind mod hans egen have, men for at andre også skulle have glæde af bænken, vendte han den om. Den originale bænk blev totalsmadret i 2021 af en vildfaren bilist, men efter et

større restaureringsarbejde lykkedes det at genskabe det unikke kunstværk.

19 Gentofte Sø

Se s. 33-35.

MOSERUTEN

Moseruten fører rundt i Vangede og Gentofte-området og byder på nogle af kommunens mindre kendte, men ikke desto mindre helt store naturperler. Oplev f.eks. en helt anden verden af urskovsagtigt vildnis med sjældne dyre- og plantearter i Danmarks ældste fredning, Gammelmosen. Den smukke natur og det rige fugleliv kan nydes ved Gentofte Sø og i den tilstødende Brobæk Mose, hvor græssende kvæg i sommerhalvåret holder til i det åbne englandskab. Og endelig kan man gå på opdagelse i de mange særprægede og naturinspirerede haverum på Mariebjerg Kirkegård. Den unikke kirkegård er et landskabsarkitektoniske mesterværk og er optaget i Kulturministeriets kulturkanon. I Vangede kan man dykke ned i et spændende stykke lokalhistorie i Dan Turèlls beskrivelse af sin opvækst i bydelen i 50'erne, og ved Nymosen man kan tage et kig inden for i kirken, tegnet af den danske stjernearkitekt bag Menneskehedens Triumfbue i Paris, Johan Otto von Spreckelsen. En anderledes oplevelse venter på Genbrugsstationen, der i sin grundplan er inspireret af Dødsstjernen fra Star Wars-universet, og som i 2014 blev kåret som 'årets byggeri'. En tur ved Gentofte Stadions imponerende skateranlæg vil være et hit for de yngre generationer, både de øvede og nybegynderne.

På Gentofte Kommunes hjemmeside er det muligt at finde en supplerende vandrerute til Gentofte Sø og Nymosen. Ruten er detaljeret beskrevet.

OVERSIGT OVER MOSERUTEN

1 Vangede Kirke
2 Nymosen
3 Vangede Bibliotek
4 Dan Turèlls Plads
5 Vangede Batteri
6 Gammelmosen
7 Haveforeningen Solvang
8 Mariebjerg Kirkegård
9 Vintappergården og Vintappersøen
10 Gentofte Genbrugsstation
11 Jægersborg Vandtårn
12 Jägers Skatepark
13 Gentofte Sportspark
14 Brobæk Mose
15 Gentofte Sø
16 Ellehammer Observatoriet
17 Baunehøj

1 Vangede Kirke

EN STJERNEARKITEKTS VÆRK

Vangede Kirke er tegnet af den berømte arkitekt Johan Otto von Spreckelsen. Den er fra 1974 og dermed den senest opførte kirke i kommunen. I kirkens loft ses en kassetteudsmykning, som Spreckelsen også tegnede til sin store triumfbue i Paris. Orglet er ligeledes tegnet af Spreckelsen. Det er indsat i en sort smedejernsramme, og placeringen i kirken leder tanken hen på en altertavle. Alteret er utraditionelt placeret midt i kirkerummet. Det er tegnet af keramikeren Tue Poulsen, der også har skabt kors, døbefont og prædikestol. I 1996 fik kirken sit markante, fritstående klokketårn eller 'kampanile' bestående af tre kirkeklokker i en udførelse svarende til kirkens orgel.

2 Nymosen

FIN NATUR I DEN GAMLE TØRVEMOSE

Nymosen fremstår i dag mere som en sø end som en egentlig mose. Det forandrede udtryk skyldes mange års tørvegravning, der særligt stod på under de to verdenskrige. Området fungerer som et populært, rekreativt åndehul med både åbne vandarealer, tæt krat og lukkede skovpartier. Den store variation i bevoksningen giver mulighed for et rigt dyre- og planteliv.

I det nordligste hjørne af Nymosen, i bunden af det såkaldte Mosegårdskvarter, er der udgravet to bassiner med en fin

gangbro henover. Anlægget er et af kommunens nyere klimatilpasningsprojekter, der skal sikre det omkringliggende villakvarter mod oversvømmelse i forbindelse med de stadigt hyppigere skybrud. Regnvandet bliver i området ledt udenom kloakken, gennem regnbede, vandrender og et mindre rørsystem under jorden til de to bassiner og til sidst ud i Nymosen. I projektet har man samtidig lagt vægt på en styrkelse af biodiversiteten, og forskellige, hjemmehørende planter skaber nu et smukt liv omkring bassinerne.

På et lysåbent område i mosens nordlige del kan ungerne boltre sig på den såkaldte bænkebiderlegeplads, mens man i den vestlige ende finder Gentofte Vangede Idrætsforenings (GVI) store boldanlæg. I idrætsforeningens klublokaler ligger der en hyggelig café.

3 Vangede Bibliotek

Se s. 40.

4 Dan Turèlls Plads

Se s. 39-40.

5 Vangede Batteri

EN DEL AF KØBENHAVNS BEFÆSTNING

Vangede Batteri, der er opført 1887-88, indgik i den nordvestlige frontlinje af Københavns landbefæstning. I kombination med en større oversvømmelsesstrategi skulle en række forter og mindre batterier her forhindre et angreb på København. Se yderligere s. 10.

Batteriet blev nedlagt i 1920, store dele af det blev dækket med jord, så kun den nordlige del i dag er synlig. Det er dog stadig muligt at fornemme arealets fortid som militært anlæg, og de gamle terrænformer og bevoksningen gør batteriet til et godt legested.

På området ligger en fin legeplads, egnet til såvel mindre som større børn. På plænen nord for legepladsen er der placeret små fodboldmål.

6 Gammelmosen

DANMARKS ÆLDSTE FREDNING

Gammelmosen blev fredet i 1844 og er dermed landets ældste naturfredning. Mosen var oprindelig en typisk højmose, men mange års udgravning tømte den for tørv, så da man fredede mosen, var det en enestående mulighed

for at studere gendannelsen af tørvelagene. Desværre har det vist sig, at højmoserne regenererer ekstremt langsomt og som naturtype derfor er meget sårbar. I tidligere tider brugte man tørven til brændsel, men i dag bruger vi tørven (spagnummen) som jordforbedring i vores haver. Udover de store omkostninger, som udvindingen af tørv har for de dyr, planter og forskellige organismer, der knytter sig til højmoserne, har den også en meget negativ indflydelse på klimaet. Moserne binder nemlig enorme mængder CO_2, som frigives ved opgravning.

Gammelmosen har ligget uberørt i snart 180 år, men den har endnu ikke gendannet tørvelagene som før. Går man på opdagelse i det smukke naturområde, kan man dog visse steder finde den unikke højmoseflora. I den sydlige ende af området fører en trampesti ind i midten af mosen. Her bliver man ført til en helt anden verden af urskovsagtigt

vildnis med sjældne dyre- og plantearter. Gammelmosen er på 21 hektar og den største mose i kommunen.

I husene omkring Bank-Mikkelsens Vej ligger flere botilbud for mennesker med handicap. Man bedes derfor stå af cyklen og vise hensyn, når man bevæger sig rundt i området.

7 Haveforeningen Solvang

Haveforeningen blev stiftet i 1939 og består i dag af 91 kolonihaver. Både den oprindelige ejer af området og den nuværende, Gentofte Kommune, har gennem tiden haft andre planer med grunden, men takket være et godt sammenhold er det hver gang lykkedes foreningen at holde stand. Man er velkommen til at gå eller cykle en tur gennem Solvang, dog er der kun adgang i sommerhalvåret, fra april til august.

8 Mariebjerg Kirkegård

ET HAVEARKITEKTONISK MESTERVÆRK

Mariebjerg Kirkegård er ikke tilknyttet nogen kirke, men blev anlagt som kommunal centralkirkegård i årene 1926-36 af den berømte landskabsarkitekt og kommunens stadsgartner G.N. Brandt, som også udformede Ordrup Kirkegård. Kirkegården er opdelt i en række mindre kirkegårdsrum og

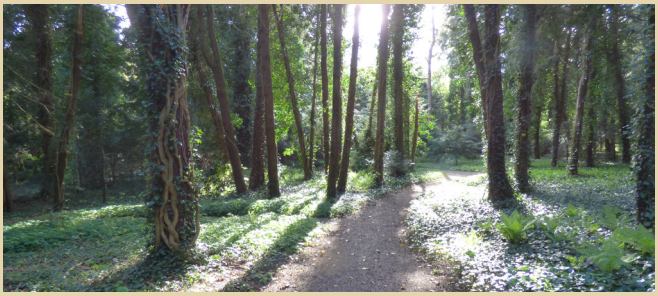

Brandt modtog flere hæderspriser for sin løsning. I 2006 blev kirkegården optaget i Kulturministeriets kulturkanon, udpeget som et betydningsfuldt stykke arkitektur. Kapellet og det nu nedlagte krematorium er tegnet i funktionalistisk stil af Fritz Schlegel og opført i 1936. Både Mariebjerg Kirkegårds størrelse og naturområder gør den helt unik. Et

skovstykke danner rammen om kirkegården, og en række alléer og stier deler den ind i mere intime kirkegårdsrum med hvert sit særpræg. Ét rum minder om en solbeskinnet lysning i skoven, et andet om en lidt mørk og mystisk urskov, og atter andre er vokset fuldstændigt til med bambus. Mulighederne er mange, men hvis tiden er knap, kan man gå efter skovlysningen i afdeling 9, der særligt i forsommeren byder på et fint blomsterflor. I afdeling 13 finder man urskoven, og i den sydlige og nordlige urnedal kan man opleve en smuk, vildtvoksende vegetation i de gamle grusgrave.

9 Vintappergården og Vintappersøen

Ved siden af kapellet på Mariebjerg Kirkegård finder man Vintappergården. Den er en af de bedst bevarede udflyttergårde i kommunen, og bygningerne ligger stadig på det sted, hvortil de blev flyttet fra Vangede landsby for over 200 år siden. Gården hed oprindelig Nørregård, men i 1770 blev den overtaget af Thomas Baildon, der var vinhandler. Han omdøbte den til Mariebjerg efter sin hustru, men blandt folk blev den hurtigt til 'Vintapperens gård'. Da Gentofte Kommune i 1930 købte gården og anlagde Mariebjerg Kirkegård, blev vinhandlerens kone mindet på ny. I dag huser stedet Job-, Aktivitets- og Kompetencecenteret (JAC), der hjælper mennesker med særlige behov. Det er værd at kigge inden for i den gamle firlængede gård, hvor gårdspladsens toppede brosten bringer mindelser om en svunden tid.

På den anden side af Lyngbyvejen ligger den idylliske Vintappersø, som desværre ofte bliver overset på grund af sin beliggenhed mellem Lyngbyvej og Lyngby Omfartsvej.

Vær opmærksom på manglende skiltning, når kommunegrænsen krydses.

10 Gentofte Genbrugsstation

EN STAR WARS-INSPIRATION

Gentofte Genbrugsstation blev indviet i 2013 og vandt året efter prisen som årets byggeri i Danmark 2014. Den blev da fremhævet som forbillede for fremtidige genbrugspladser på baggrund af dens fokus på bæredygtighed og dens nytænkende, brugervenlige indretning. Arkitektonisk er den da også ganske interessant. Til bygningernes ydre har man valgt det rå, rustne cortenstål, og arkitekterne skulle efter sigende have ladet sig inspirere af Star Wars-universet, da de tegnede pladsen. Betragter man udformningen af planløsningen fra oven, har den da også påfaldende ligheder med Dødsstjernen.

Man lægger på genbrugsstationen stor vægt på formidling, og bygningerne er derfor indrettet med bl.a. undervisningsfaciliteter til læring om affald og genbrug for Gentoftes skoler og børnehaver.

Der indleveres over 40.000 tons affald årligt på genbrugsstationen, hvoraf over 80% sendes videre til genanvendelse. Den store omsætning gør stedet til den næststørste aftager af affald i landet.

11 Jægersborg Vandtårn

VARTEGNET MED DEN FORGYLDTE VEJRHANE

Før år 1900 bestod vandforsyningen i Gentofte Kommune af gadebrønde. Vandet i brøndene var desværre ikke rent nok til drikkevand, og det var heller ikke ualmindeligt, at brøndene udtørrede i varme somre. Derfor igangsatte sognerådet i 1888 en planlægning af en central vandforsyning og kloakering. Vandtårnet i Jægersborg er det tredje i Gentofte. Det første fra 1900 eksisterer ikke længere, det andet fra 1905 ligger stadig på Ræveskovsbakken, men er taget ud af brug. Jægersborg Vandtårn blev bygget og taget i brug i 1955. Selve tårnet er 45 meter højt og vandbeholderen øverst oppe rummer 2 millioner liter vand. Vandtrykket

i hanerne i Gentofte Kommune stammer herfra. Under beholderen er der 11 etager, som nu er indrettet dels til fritidshjem, dels til ungdomsboliger. Vandtårnet er kendt for sin tre meter høje, forgyldte vejrhane på toppen, som kan ses langvejs fra.

12 Jägers Skatepark

Jägers Skatepark er det største skateranlæg i Gentofte. Her findes bl.a. en overdækket bane, ramper og faciliteter til at

Jägers Skatepark med Jægersborg Vandtårn i baggrunden

udfolde sig på skateboard, rulleskøjter og løbehjul. Det er et flot og indbydende anlæg, der bruges flittigt af skatere på alle niveauer.

13 Gentofte Sportspark

I 1936 vandt Arne Jacobsen arkitektkonkurrencen om at skabe Gentoftes nye stadion. Siden er en række nye bygninger og anlæg kommet til, senest den store sportshal med den karakteristiske facade i sorte stålplader, som blev indviet i 2016. Sportsparken danner i dag rammen om en lang række idrætsforeninger og tilbyder et væld af faciliteter, bl.a. atletikbaner, skøjte- og ishockeyanlæg, baner til amerikansk fodbold mv.

Op gennem 1980'erne og i starten af 90'erne husede Gentofte Stadion adskillige koncerter med helt store verdensnavne, men efter renoveringen af Parken på Østerbro i København i 1994 rykkede mange af de store musikbegivenheder hertil.

14 Brobæk Mose

GRÆSSENDE KVÆG I BETAGENDE VILDNIS

Nordisk Insulinlaboratorium (nu Novo Nordisk) ejede det meste af mosen 1932-83 og benyttede den som hospitalshave for diabetespatienter. Mosen gik derfor under navnet Insulinmosen, indtil Gentofte Kommune overtog den nordlige del af området og gav den det nuværende navn, Brobæk Mose.

Mosen har oprindelig været en del af Gentofte Sø, men ligger nu som en fredet tilgroningsmose, hvor den nordlige del er sprunget i skov og har ligget urørt i mere end 50 år. Området byder på fine naturoplevelser og rummer et rigt plante- og dyreliv med flere sjældne arter. Der er et fint stisystem i mosen, der dog i regnfulde perioder stedvis kan stå under vand. Selvom området ikke er stort, kan en gåtur alligevel give en fornemmelse af urskov med både pilekrat, ellesump og rørskov. En afstikker til mosen kan let kombineres med en tur rundt om Gentofte Sø.

I moseområdet tæt på Vidarskolen finder man Vangede Kilde, der i dag er rørlagt, men markeret med et gammelt hestevandingstrug. Kilden er en såkaldt helligkilde, hvis angiveligt helbredende virkning blev opdaget i 1709, da en graver ved Trinitatis Kirke sankthansaften fik kureret sine dårlige øjne ved kilden. Stedet blev hurtigt et yndet udflugtsmål, og mange tilrejsende drog hertil for at drikke det helbredende vand.

Brobæk Mose er genstand for flere naturplejeprojekter. Et høslætlav har siden 2007 i samarbejde med Gentofte Kommune arrangeret et årligt høslæt på et engareal midt i mosen, og i det åbne englandskab kan man i sommerhalvåret støde på en flok græssende kvæg. Dyrene udsættes og tilses dagligt af Gentofte Kvæggræsserlaug. Begge indsatser forebygger tilgroning med bl.a. græs og tagrør og sikrer en nænsom pleje af naturen, der tilgodeser en varieret flora samt gunstige betingelser for bl.a. insekter og fugle.

15 Gentofte Sø

Se s. 33-35.

16 Ellehammer Observatoriet

EN STJERNEKIGGERS DRØM

I den kobbersmedede kuppel på toppen af Bakkegårdskolen finder man Gentoftes nye astronomihus Ellehammer Observatoriet. Her er det muligt at observere verdensrummet gennem professionelle teleskoper. Observatoriet drives af en gruppe frivillige, og det åbnes lejlighedsvis og i forbindelse med særlige astronomiske fænomener og mærkedage.

17 Baunehøj

OLDTIDSLEVN I NYE KLÆDER

Ved Vangedevej over for Vangede Kirke, ligger oldtidshøjen Baunehøj. Der har oprindelig ligget adskillige, tilsvarende gravhøje i kommunen, men Baunehøj er en af de få tilbageblevne. Den er ikke udgravet, men arkæologer vurderer, at den stammer fra den ældre bronzealder. Navnet 'Baunehøj' har sin rod i en gammel signaltradition. Man har ganske enkelt tændt bål (bavn) på højen, og således har man kunnet kalde folk sammen, advare mod fjendtlige angreb og lign. Så sent som i midten af 1800-tallet brugte man højen på denne måde.

Højen er i dag beplantet med hjemmehørende, blomstrende flora, og omkring den er der etableret en såkaldt lommepark med parkour-stativ og med mulighed for styrketræning.

Skovruten

RUTEVEJLEDNING

Start ved Femvejen
Højre ad Jægersborg Allé
Venstre tværs gennem Bernstorff Slotshave (forbi slottet)
Højre ad Vældegårdsvej
Lige ud i rundkørslen og drej umiddelbart efter til højre mod Hundesømosen
Følg stien nordpå og drej til højre ad Ermelundsstien
Højre ad Slotsvej
Venstre ad Smutvej
Lige ud ad Mosehøjvej
Følg Mosehøjvej til højre
Venstre ad Kollegievej
Venstre ad Ordruphøjvej
Højre ad Skovgårdsvej
Venstre ad Ørnekulsvej
Lige ud ad Schimmelmannsvej
Venstre ad Fabritius Allé
Højre ad Christiansholmsvej
Højre ad Christiansholms Parkvej
Venstre ad Vitus Berings Allé
Højre ad Dyrehavevej
Højre ad Peter Lieps Vej
Højre ad Strandvejen
Højre ad Emiliekildevej
Højre ad Sølystparken
Venstre ad Sølystvej
Højre ad Emiliekildevej
Venstre ad Damgårdsvej
Højre ad Krøyersvej
Lige ud ad Korsgårdsvej
Venstre ad Sophus Bauditz Vej
Venstre ad Skovshovedvej
Højre ad Strandvejen
Højre ad sti gennem Charlottenlund Slotshave
Lige ud gennem tunnel under Charlottenlund Station
Ved stationen fortsættes til venstre ad Enighedsvej
Højre ad Bernstorffsvej

Søruten

RUTEVEJLEDNING

Start ved Gentofte Kirke
Venstre ad Gentoftegade, sydlig retning
Højre ad Dahlénstræde
Følg stien til venstre langs Gentofte Sø
Venstre ad Violstien
Højre ad Søgårdsvej
Højre ad Fuglegårdsvej og over broen
Venstre ad Kærvangen
Venstre ad Plantagevej
Højre ad Lyngbyvej
Højre ad Engstien langs Gentofte Rende
Højre ad Vesterdalen ved Dyssegårdsparken
Højre ad Almindingen
Venstre ad Fruevej
Højre ad Vangedevej, forbi stationen
Venstre ad Ericavej
Højre ad Mosebuen
Venstre ind til Nymosen
Højre ad stien gennem Nymosen ud til Mosegårdsvej
Lige ud ad Snogegårdsvænget
Venstre ad Snogegårdsvej
Højre ad Herredsvej
Højre ad Stolpehøj
Højre ad Stolpegårdsvej
Venstre hen over Dan Turèlls Plads og til Brogårdsvej
Venstre ad Ermelundsvej
Højre ad Hundesøvej
Højre ad Soløsevej
Højre ad Solbakkevej
Højre ad stien til Hundesømosen
Lige ud i Hundesømosen
I rundkørslen til højre ad Søndersøvej
Venstre ad Ved Kæret
Venstre ad Enemarksvej
Højre ad Vældegårdsvej
Venstre ad Smakkegårdsvej
Højre ad Gentoftegade

Parkruten

RUTEVEJLEDNING

Start ved Kildeskovshallen
Syd for hallen følges stien stik syd forbi tennisbanerne og ud på Vemmetofte Allé
Venstre ad Bregentved Allé
Følg stien som krydser jernbanen
Højre ad Tranegårdsvej
Venstre ad Ingeborgvej
Højre ad L.E. Bruuns Vej
Under jernbanen til Viggo Rothes Vej
Højre ad Esperance Allé
Højre ad Strandvejen
Venstre ad Lille Strandvej
Højre ad Sundsvej
Højre ad Onsgårdsvej
Venstre ad stien til Hellerup Strandpark
Følg stien langs Hellerup Sejlklub over Frederikkevej
Følg Kodansvej
Lige ud ad Tellersvej
Højre ad Carolinevej (til venstre starter stien Tuborglinien)
Højre ad Strandvejen
Venstre ad Hellerupvej
Venstre ad Rygårds Allé
Højre ad C.V.E. Knuths Vej
Lige ud ad Hans Jensens Vej
Højre ad Eggersvej
Venstre ad Kildegårdsvej
Højre ad Begonievej
Venstre ad Anemonevej
Højre ad Søgårdsvej
Følg Violstien til Gentofte Sø
Følg søen højre om
Højre ved Fiskebakken op til Søgårdsvej
Fortsæt lige ud ad Baunegårdsvej
Venstre ad Erichsensvej og umiddelbart efter til højre ad Kildeskovstien til Kildeskovshallen

Moseruten

RUTEVEJLEDNING

Start ved Vangede Kirke
Følg stien ned til Nymosen
Følg mosen højre om
Højre ad sti til Nymose Huse
Venstre ad Mosegårdsvej
Højre ad Sognevej
Venstre ad sti ned til Gammelmosen
Følg mosen venstre om ad Kellersvej
Følg stien tilbage til Sognevej
Venstre ad Sognevej
Venstre ad Nybrovej
Højre ad Mariebjergvej
Venstre ad vej tværs gennem kirkegården
Ud ad låge ved Lyngbyvej
Venstre ad Lyngbyvej
Højre ad Vintappervej
Hvor vejen drejer til højre ved Vinagervej fortsættes ligeud ad sti
Venstre ad Ørnegårdsvej/Ved Stadion
Venstre ad Brogårdsvej
Højre ad sti mod Gentofte Sø
Ligeud ad sti langs søen
Højre ad sti gennem Brobæk Mose
Gennem tunnel under Lyngbyvej
Venstre ad Lyngbyvej
Højre ad Byledet
Venstre ad Bakkevænget
Højre ad Skolebakken til Vangede Kirke

Baunehøj 69
Bellevue 19-20
Bernstorff Slot og Slotshave 7-9, 45
Brobæk Mose 41, 68-69
Byens Hus 55
Charlottenlund Fort 24, 50
Charlottenlund Skov 26, 50
Charlottenlund Slot og Slotspark 25
Charlottenlund Strandpark 24, 50
Charlottenlund Travbane 24
Christiansholms Mose 16
Christiansholms Slot 17
Dan Turèlls Plads 39-40, 62
De Engelske Rækkehuse 17-18
Dyrehaven 18-19
Dyssegård Bibliotek 36
Dyssegårdskirken 36
Dyssegårdsparken 36-37
Ellehammer Observatoriet 69
Ellemosen 13
Emiliekilde 21
Engelhardts plakatsøjler 38
Ermelunden 10-11
Experimentarium 54
Fabritius Allé 17-18
Femvejen 7
Forstbotanisk Have 26-27
Gammelmosen 63-64
Garderhøjfortet 41-42
Gentofte Brandmuseum 55
Gentofte Bydelscenter 31-32
Gentoftegade Bibliotek 32
Gentofte Genbrugsstation 66
Gentofte Hospital 56
Gentofte Hovedbibliotek 51-52
Gentofte Kirke 31
Gentofte Park 33
Gentofte Rende 35-36
Gentofte Sportspark 67
Gentofte Sø 33-35, 57, 69
G.N. Brandts Have 15-16
Hambros Allé 51
Haveforeningen Bernstorff 9
Haveforeningen Solvang 64
Hellerup Bydelscenter 50
Hellerup Kirke 52
Hellerup Kirkegård 55-56

Hellerup Strandpark 52-53
Hollænderdammen 43
Holmehaven 40
Hundesømosen 9, 43-44
Hvidøre 21
Hvidøre Strandpark 19-20
Jernbanepavillonen 27
'Jesus i Gentofte' 33
Jægersborg Bibliotek 41
Jægersborg Kaserne 42
Jægersborg Kirke 44
Jægersborg Vandtårn 66-67
Jägers Skatepark 67
Kildeskoven 49
Kildeskovshallen 49
Klampenborg Galopbane 16
Mariebjerg Kirkegård 64-65
Munkegårdsskolen 37-38
Nymosen 39, 61-62
Ordrup Bibliotek 14
Ordrupgaard 12-13
Ordrup Kirkegård 14-15
Ordrup Park 14
Sankt Andreas Kirke 13-14
Schæffergården 43
Skovshoved 22-23
Skovshoved Kirke 23
Solsidens Nyttehaver 9-10
Stolpegården 41
Strandlund 50
Sundvejene 53
Svanebænken 56-57
Sølyst 21-22
Sølystparken 22
Søndersø/Ved Kæret 44-45
Teglgårdsparken 23-24
Tuborg Haveby 36
Tuborg-området 53-54
Ulvedalene 11-12
Vangede Batteri 39, 62-63
Vangede Bibliotek 40, 62
Vangede Kirke 61
Vesterdalens Rækkehuse 37
Vintappergården 65-66
Vintappersøen 65-66
Øregaard Museum 50-51
Øregaard Park 50-51

Scan QR-koden og se forslag
til vandreruter i Gentofte på
din smartphone